

WARISAN BUDAYA BERWARNA
TRANSKRIP WAWANCARA BERSAMA PENGUSAHA SENI BATIK
MOHD ASRI BIN MAT YAMAN

OLEH:

NURSYAZWANI BINTI MOHD NAWI	2022786293
HANUN SYAMIMI BINTI MOHAMMAD	2022901071

PROJEK INI DIMAJUKAN KEPADA
FAKULTI PENGURUSAN MAKLUMAT CAWANGAN KELANTAN
BAGI MEMENUHI KEPERLUAN KURSUS
IMR 604 – PENDOKUMENTASIAN SEJARAH LISAN
SEMESTER 05 (MAC 2023 – JULAI 2023)

ISI KANDUNGAN

TAJUK	MUKA SURAT
Isi Kandungan.....	i
Penghargaan.....	ii
Abstrak.....	iii
Biodata Tokoh.....	iv
Pengenalan.....	v
Transkrip	
Bahagian A: Latar Belakang Tokoh.....	1-7
Bahagian B: Sejarah Pendidikan	8-15
Bahagian C: Kerjaya Awal	16-20
Bahagian D: Kerjaya Seni	21-35
Bahagian E: Sumbangan / Cabaran	36-38
Bahagian F: Harapan.....	39-43
Rujukan.....	44
Lampiran	
Log Wawancara.....	45-55
Diari Kajian.....	56-59
Senarai soalan.....	60-66
Surat Perjanjian.....	67
Gambar.....	68-77
Indeks.....	78-80

PENGHARGAAN

PENGHARGAAN

Terlebih dahulu kami ingin memanjatkan kesyukuran kepada ALLAH SWT dan rasul-NYA, Nabi Muhammad SAW dan juga adalah kerana rahmatNya itu dapatlah kami menyiapkan tugas kumpulan ini. Kami akhirnya telah berjaya menyiapkan tugas ini dengan penuh semangat dan keazaman. Semua masa yang diluangkan untuk mencari maklumat dan idea serta mewajarkan keperluan tugas adalah berbaloi dengan usaha dan masa kami semua. Insya-ALLAH.

Kami juga ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak yang memberi peluang kepada kami untuk menyiapkan tugas berkumpulan ini terutamanya pensyarah kami, Madam Nur Annisa Abdullah yang telah memberi peluang keemasan kepada kami untuk melakukan tugas ini. Pensyarah kami juga merupakan salah seorang yang sumbangannya dalam merangsang cadangan dan dorongan serta beliau juga membantu kami menyelaraskan projek kami terutamanya dalam menyiapkan tugas berkumpulan ini.

Tokoh yang kami hormati, Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman, setinggi-tinggi terima kasih kami ucapkan kerana kesudian beliau dalam memberi kerjasama serta berkongsi ilmu yang sangat bernilai dan bermakna buat kami.

Kami juga ingin mengucapkan terima kasih kepada ibu bapa kami yang kasih sayang dan bimbingannya bersama kami dalam apa jua usaha kami. Secara ringkasnya, yang paling penting, kami ingin mengucapkan terima kasih kepada rakan-rakan kami yang penyayang dan menyokong di sekeliling kami yang memberikan inspirasi yang tidak berkesudahan.

Kami berharap tugas berkumpulan kami bagi subject IMR604- Oral Documentation [PendokumentasianLisan] selesai dan diterima. Kami telah menggunakan usaha dan pengakuan kami untuk mencari maklumat dan juga idea. Semoga usaha kami ini berbaloi.

ABSTRAK

ABSTRAK

Abstrak: *Temubual ini dilakukan bersama seorang pengusaha seni batik iaitu Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman atau lebih dikenali sebagai Puyie untuk mengetahui tentang perkhidmatan beliau dalam kerjayanya sebagai seorang pelukis dan pengusaha batik. Temubual ini telah dijalankan di rumah beliau beralamat di Pasir Puteh, Kelantan. Tarikh temubual tersebut adalah pada 15 Jun 2023 bermula pada jam 3.00 pagi hingga 5.00 petang. Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman adalah merupakan seorang pelukis dan pengusaha seni batik. Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman mula bergiat dengan seni batik ini selepas beliau tamat persekolahan kerana minat sehinggalah sekarang beliau masih bergiat aktif dalam seni batik ini. Tugas Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman tidak hanya terhad kepada seni penghasilan batik tetapi juga beliau turut berkhidmat sebagai salah satu tenaga pengajar dimana beliau telah menyumbangkan ilmu kepakaran berkaitan batik seperti cara melukis, mencanting, mewarna batik dan sebagainya kepada mereka yang berminat ingin mempelajari seni penghasilan batik. Pelbagai ujian dan cabaran telah dihadapi oleh Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman semasa bergelar sebagai salah satu anak seni. Sejarah kehidupan dan kerjaya beliau dapat dijadikan sumber inspirasi kepada semua orang.*

Kata kunci: *seni, batik, pelukis, mencanting, mewarna.*

BIODATA TOKOH

BIODATA TOKOH

MAKLUMAT DIRI

Nama : Mohd Asri Bin Mat Yaman

Tarikh Lahir :

Tempat Lahir :

Alamat :

Status :

Bidang :

No. Telefon :

PENDIDIKAN

Sekolah Kebangsaan Pasir Mas

Sekolah Menengah Kebangsaan Semerak

Sekolah Menengah Kebangsaan Dato Hamid, Gong Kedak

PENGENALAN

PENGENALAN

Merujuk Kamus Dewan Edisi Keempat, seniman dapat didefinisikan sebagai seorang yang berbakat seni dan mampu mencipta hasil seni serta dapat memperagakan hasil seninya seperti pengusaha batik, penyanyi, pelukis, dan penyair. Dalam konteks seni batik, seorang seniman batik dapat didefinisikan sebagai seseorang yang memiliki bakat seni khususnya dalam menciptakan dan memperagakan karya seni batik. Seniman batik adalah individu yang terampil dalam mengolah teknik dan motif khas batik, baik melalui proses tradisional maupun pendekatan modern. Seperti yang kita semua sedia maklum, industri seni batik hari ini bukanlah semata-mata hobi atau kerja sampingan, malah ia juga menjadi salah satu bidang yang diceburi dalam industri tanah air. Oleh kerana tidak semua orang berkebolehan dan berbakat dalam bidang ini, seni batik merupakan salah satu profesion yang diberi nilai tinggi. Bukan itu sahaja, industri ini juga menawarkan hasil yang cukup lumayan malah setanding dengan bakat yang telah dibuktikan oleh seseorang, lebih-lebih lagi industri ini sedikit sebanyak mampu melonjakkan nama negara apabila karya batik kita dipersembahkan di luar negara. Meskipun seni batik dapat menjadi sumber inspirasi bagi seniman di berbagai bidang, termasuk industri perfileman, menjadi seniman batik yang berkualitas juga membutuhkan perjuangan dan tantangan.

Seniman batik harus melewati liku-liku yang mencabar untuk menghasilkan karya seni yang unggul dan bernilai tinggi. Seperti yang kita semua sedia maklum, seni batik di Malaysia ini juga turut diiktiraf oleh UNESCO sebagai Warisan Budaya Manusia pada tahun 2009. Ia diiktiraf sebagai Warisan seni dan kraf yang paling penting dimana warisan tersebut haruslah dijaga dan dipromosikan. Pengiktirafan ini memberikan penghargaan kepada keindahan dan pentingnya seni batik Malaysia dalam memperkasakan kebudayaan dunia. Melalui pengiktirafan UNESCO dan populariti seni batik Malaysia, industri batik ini telah berkembang pesat dan memberi peluang ekonomi kepada masyarakat tempata. Pelbagai program dan latihan juga telah dijalankan untuk memastikan tradisi dan Teknik pembuatan batik Malaysia terus dipelajari dan diwarisi oleh generasi masa depan.

Selain itu, adalah penting untuk diingat bahwa seni batik memiliki potensi besar dalam menggambarkan warisan budaya Indonesia dan mempromosikan keunikan dan keindahan seni tradisional ini ke seluruh dunia. Dengan perpaduan bakat, dedikasi, dan inovasi, seniman batik dapat menciptakan karya-karya yang menarik dan berharga, memberikan kontribusi positif bagi industri seni tanah air. Oleh yang demikian, bakat dan pengalaman seseorang yang telah berkhidmat dalam industri seni batik sepanjang hayat mereka wajar digelar ikon atau, lebih tepat lagi seniman yang tidak dapat dilupakan. Walaupun bidang ini mendapat sambutan baik dan mudah dikenali ramai dek kerana hasil yang tinggi dan lumayan untuk diperolehi, akan tetapi mereka perlu melalui liku-liku yang mencabar untuk menjadi seniman batik yang berkualiti.

TRANSKRIP

TRANSKRIP

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan Salam Sejahtera. Berikut adalah merupakan temubual sejarah lisan mengenai latar belakang dan pengalaman hidup seorang tokoh dalam bidang seni batik. Bersama-sama kami ialah Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman yang merupakan seorang Pengusaha Batik. Rakaman ini dijalankan pada tarikh 15 Jun 2023 bersamaan dengan hari Khamis pada pukul 3.00 petang bertempat di Pasir Puteh, Kelantan. Temubual ini dikendalikan oleh Nursyazwani Mohd Nawawi dan Hanun Syamimi Mohammad. Dengan segala hormatnya temubual ini dimulakan.

Petunjuk:

MA: Mohd Asri Mat Yaman

NS: Nursyazwani Binti Mohd Nawawi

HS : Hanun Syamimi Binti Mohammad

BAHAGIAN A: LATAR BELAKANG TOKOH

NS : Okay baiklah encik, kami mulakan dengan latar belakang encik dahulu.

Okay boleh kami tahu nama penuh encik?

MA : Nama penuh Mohd Asri Bin Mat Yaman (berdehem)

NS : Okay, adakah encik mempunyai nama timangan ataupun nama haa yang sering dipanggil?

MA : (ketawa) nama, nama *kalu* [kalau] nama glamour [terkenal] tu *kira* [kira] Puyie lah. Puyie batik.

NS : Boleh kami tahu nama penuh bapa encik?

MA : (berdehem) .

NS : Nama penuh ibu encik pula?

MA : S .

NS : Okay, bila dan dimanakah encik dilahirkan?

MA : Hmm (berfikir) dilahirkan (tersilap) di Kota Bharu.

Pada tahun Berapakah encik mendirikan rumahtangga kalau encik

NS : masih ingat?

MA : Sembilan belas Sembilan puluh satu [1991] *gitulah* [begitulah] rasa.

NS : **Boleh kami tahu nama penuh isteri encik?**

MA : (bunyi burung) Norihan Ishak

NS : **Apakah pekerjaan isteri encik?**

MA : Dulu *maso* [semasa] *mulo-mulo* [awal-awal] khawin tu *kei* [kan], *kiro* [kiranya] saya dengan *dio* [dia] ni buat sekali la *batiknyo* [batiknya]. (berdehem) habis tu sekarang ni *dio* [dia] dah *ado* [ada] *apeni* [apa ini] *dio* [dia] pun *bereti* [berhenti] *doh* [dah] batik saya pun *slow* [perlahan] *doh* [dah] batik *kei* [kan]. Saya buat lagi *cumo* [cuma] tukar (berfikir) *mudoh* [mudah] *kiro* [kira] *bare-bare* (barang-barang) mudoh. Jadi *loni* [sekarang] dia *duk* [tengah] main *apeni* [apa ni] *jual* [menjual] online [atas talian] je lah.

NS : **Bolehkah encik kongsi sedikit sebanyak mengenai perkahwinan encik?**

MA : (ketawa). Perkahwinan (berfikir) *mano* [dimana] *sayo* [saya] *bulih* [dapat] tiga [3] *ore* (orang) cahaya mata lah, *mano* [dimana] dua [2] *laki* [lelaki], *sore* [satu] [1] perempuan dua [2]. Yang kedua tu perempuan, yang sulung tu lelaki dan yang bongsu pun lelaki. Haa *gitu* [begitu]

NS : **Adakah encik masih mempunyai anak yang dalam tanggungan universiti atau semuanya sudah bekerja?**

MA : Oh *takdok* [tiada] *doh* [dah] *ho* [ya]. Sekarang *ni* [ini] satu [1] tu dah kerja yang sulung *tu* [itu]. Yang kedua *tu* [itu] masih tunggu kerja lah *makno* [jadi] duduk dengan *sayo* [saya] lagi. Yang ketiga *tu* [itu] *kijo* [kerja], *kijo* di swasta.

NS : **Ada anak-anak encik yang dah berkahwin?**

MA : Ha ada (mengangguk kepala) yang sulung.

NS : **Boleh kami tahu ada berapa cucu dah sekarang?**

MA : Satu [1] (ketawa), baru sembilan [9] bulan.

NS : **Boleh *tak* [tidak] encik kongsi tentang pengalaman pada zaman kanak-kanak?**

MA : Pengalaman *sayo* [saya] *loni* [sekarang] *jamey* [zaman] kanak-kanak dulu *sayo* [saya] *tidok* [tidak] duduk sini. *Sayo* [saya] duduk *sayo* [saya] dibesarkan oleh datuk (berfikir) dibesarkan oleh datuk dan datuk tu *dio* [dia] (bunyi burung) *bowok* (memandu) lori, *bowok mandu* (memandu) lori JKR di Pasir Mas. Jadi, *sayo* [saya] mari sini pun *dale* (dalam) umur tingkatan satu [1] baru *sayo* [saya] mari sini. *Dei* (sempat) *sekoloh* (sekolah) sini.

NS : **Boleh *tak* [tidak] encik ceritakan tentang cara didikan dan asuhan yang diberikan oleh ibu dan bapa kepada encik dan adik-beradik encik?**

MA : *Sayo* [saya] *ni* [ini] (berfikir) orang tua *sayo* [saya] *dio* [mereka] *takdok* [tiada] *anok* [anak]. Haa *tok* [datuk] *sayo* [saya] *ni* [ini] dia *takdok* [tiada] itu dengan dia,

kei [kan] duduk dengan dia. Jadi dia ambik *sayo* [saya] dengan (berfikir) *sore* [seorang] lagi *kakok* [kakak] *sayo* [saya] tu [itu]. Jadi *samo-samo* [bersama-sama] dipelihara lah. Jadi didikan *tu* [itu] biasa lah cara orang kampung. Biasa (ketawa)

NS : Apakah aktiviti yang sering encik lakukan kalau ada masa yang lapang? Masa kanak-kanak ataupun sekarang.

MA : *Kalu* [kalau] dulu *maso* [semasa] kanak-kanak dulu *gak* [kan] *caro* [cara] kampung *gak* [kan] (berfikir) ni lah *baruh* [membajak] padi, *ikey-ikey* [ikan-ikan] *apo* [semua] *kei* [kan] *pahtu* (lepastu) *kalu* [kalau] *loni* [sekarang] lah *loni* [sekarang] kedai kopi lah *banyak* [banyak] (ketawa). Masa lapang kedai kopi habis *kijo* [kerja] kedai kopi.

NS : Boleh kami tahu apa cita-cita yang encik impikanlah sewaktu kecil sebelum menjadi seorang yang pakar dalam bidang batik?

MA : *Maso* [semasa] *tu* [itu], *sayo* [saya] *takdok* [tiada] *tok* [tidak] *napok* [nampak]. (ketawa) *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi *maso* [semasa] *tu* [itu] *kei* [kan] *sayo* [saya] *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi (berfikir) macam mana *kei* [kan] jadi *cumo* [cuma] *kiro* [kira] *biaso* [biasa] lah, *kito* [kita] ikut peredaran tu *kei* [kan] *jamey* [zaman] *kito* [kita] besar tapi *bendo* [benda] *tu* [itu] *kito* [kita] *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi. *Skoloh* [sekolah] pun *buke* [tidak] *kato* [kata] (berfikir) saya *biso* [hebat] sangat dalam lukisan *ni* [ini] (bunyi kereta) tapi hmm (berfikir) lepas pada *sayo* [saya] masuk dalam bidang batik *ni* [ini] barulah sikit-sikit *sayo* [saya], *sayo* [saya] cuba baiki benda-benda *huk huk* [yang] berkaitan dengan batik *ni* [ini].

NS : **Boleh kami tahu siapa yang tinggal bersama encik sekarang ini?**

MA : *Loni* [sekarang] (bunyi burung) anak, anak perempuan *sore* [seorang] dengan anak *huk* [yang] bongsu. *Tu* [itu] *jah* [je]. *Pahtu* [lepas itu] isteri lah.

NS : **Apakah filem kegemaran encik?**

MA : (ketawa) Filem *kalu* [kalau] *biaso* [biasa] *gak* [la] *sayo* [saya] jenis tengok itu lah (bunyi burung) *mace* [macam] emm (berfikir) filem *tu* [itu] *sayo* [saya] boleh katakan tengok *belako* [semua] lah *cumo* [cuma] *tok* [tidak] minat *mano* [sangat] *jugok* [lah] *loni* [sekarang] *tok* [tidak] *caro* [ambil tahu] *doh* [dah] *ko* [kat] TV *tok* [tidak] *caro* [ambil tahu] *ko* [kat] filem (bunyi kipas) *cumo* [cuma] *kalu* [kalau] *tengoknyo* [tengok] *supo* [seperti] Sembilan [9] Sembilan [9] Sembilan [9], majalah *apo* [apa] *ni* [ini] majalah tiga [3] *gitulah* [begitulah] jenis *huk* [yang] *binate* [binatang], national geography *gitulah* [begitulah].

NS : **Boleh kami tahu siapa idola encik? Sebab setiap orang mempunyai idola, mungkin encik boleh kongsi kanlah siapa idola encik dalam bidang batik ke?**

MA : (ketawa) haa *sudoh* [sudah]. Hmmm (berfikir) idola *sayo* [saya] *gak* [lah] *kalu* [kalau] ikut hmm *sayo* [saya] *gi* [pergi] *ko* [kat] *biaso* [biasa] *sayo* [saya] minat *ko* [ke] lukisan *kei* [kan] (bunyi kereta) idola *sayo* [saya] Ismail Mat Hussin. (bunyi motosikal). Pelukis batik *tu* [itu] *kei* [kan] (bunyi suara kanak-kanak).

NS : **Mengapa encik jadikan beliau sebagai seorang idola?**

MA : Sebab batik *dio* [dia] sekarang ni hmm *dio* [dia] pun dah meninggal jadi batik *dio* [dia] pun melonjak naik. Jadi dari segi cara *dio* [dia] buat batik *tu* [itu] pun *sayo* [saya] *memei* [memang] *tok* [tidak] *leh* [boleh] *nok* [nak] ikut. (bunyi kipas). Jadi *kito* [kita] *keno* [kena] belajar daripada *dio* [dia] (bunyi burung).

NS : **Dan encik boleh kongsiikan juga lah apa buku kegemaran encik?**

MA : (ketawa) Buku-buku, buku masalah *kalu* [kalau] *sayo* [saya] *maso* [semasa] remaja dulu buku gila-gila lah (ketawa) gila-gila fantasi *tu* [itu] *kei* [kan], buku-buku jenis *gitula* [begitulah]. *Sayo* [saya] pun *jugok* [juga] dulu pernah *jugok* [juga] melukis kartun *apo* [semua] *dei* [sempat] lukisan kartun *sayo* [saya] masuk *dale* [dalam] ragam *pata* [pantai] timur. Ragam *pata* [pantai] timur *kei* [kan] *dio* [dia] *ado* [ada] slot tiap-tiap hari *tu* [itu] *kei* [kan] *bowoh* [bawah] *tu* [itu] *kei* [kan], utusan malaysia *jamey* [zaman] dulu lah *loni* [sekarang] *ore* [orang] haa surat *kaba* [surat khabar] pun *ore* [orang] *tok* [tidak] tengok *doh* [dah] (ketawa kecil). Haa *ado* [ada] *dale* [dalam] slot tu *dei* [sempat] *dale* [dalam] tiga [3], empat [4], lima [5] *jugok* [juga] masuk.

TAMAT BAHAGIAN A

BAHAGIAN B: SEJARAH PENDIDIKAN

NS : **Jadi kita dah settle [habis] dengan latar belakang, hmm sekarang kita beralih kepada sejarah pendidikan encik pula.**

MA : Haa (mengiyakan)

NS : **Okay, encik masih ingat ke pada tahun berapakah (bunyi burung) encik mula bersekolah?**

MA : *Raso* [rasa] *tok* [tidak] ingat *doh* [dah] *tu* [itu] (ketawa). Tapi *raso-raso* [rasanya] *dale* [dalam] tujuh puluh [70], tujuh puluh [70] berapa [berapa] eh *sayo* [saya], *sayo* [saya] *huktu* [yang itu] nanti *kiro* [kira] balik la. Tapi *sayo* [saya] *skoloh* [sekolah] dulu di Sekolah Rendah di Pasir Mas. Sekolah Kebangsaan Pasir Mas. Lepas *tu* [itu] apabila pindah sini, (bunyi motosikal) *skoloh* [sekolah] emmm (berfikir) Sekolah Menengah di Sekolah Menengah Semerak. Haa (mengiyakan) Semerak. *Loni* [sekarang] Sekolah Datuk Hamid, Gong Kedok *tu* [itu] *kei* [kan] *dio* [dia] tukar nama. Habis *pado* [daripada] *tu* [itu], (bunyi suara perempuan bercakap) *sayo* [saya] pun masuk ke bidang batik sebagai *ni* [ini] lah bahagian celup kain *jah* [sahaja] *huk* [yang] celup kain *huk huk* [yang] *panjey* [panjang] *elar* [elai] *loni* [sekarang] *jare* [jarang] dah. Jadi daripada situ, (bunyi budak bercakap) hmmm duduk selama satu [1] tahun rasa (bunyi burung) lapan puluh enam [86] *tu sayo* [saya] (bunyi burung) *bulih* [boleh] tawaran *gi* [pergi] ke Indonesia *ngaji* [belajar] *kok* [ikut] batik selama enam [6] bulan. (bunyi burung)

maso [semasa] *tu* [itu] *bowoh* [dibawah] pertukaran belia (bunyi burung) Malaysia.

NS : **Maksudnya selepas SPM [Sijil Pelajaran Malaysia] terus encik (bunyi burung)**

MA : Terus masuk batik. (ketawa kecil) (bunyi burung). *Maso* [sewaktu] *tu* [itu] *kei* [kan] terus batik *gak* [lah] peluang, peluang, peluang *apo* [semua] *ni* [ini], peluang *ngaji* [belajar] *ni* kalau kito *bo bo* [setakat] *bulih* [boleh] *make* [makan] *susoh* [susah] sikit tapi emmm (berfikir) (bunyi burung) tapi *kito* [kita] masih boleh lagi ambik SPM [Sijil Pelajaran Malaysia] *dale dale* [dalam] luar *pado* [daripada] *tu* [itu] *kei* [kan] *skoloh* [sekolah] (bunyi burung).

NS : **(bunyi burung) Betul hmm (berfikir) Sekolah encik dulu berdekatan tak dengan rumah?**

MA : *Mano* [dimana] di pasir mas?

NS : **Haa (mengiyakan) di pasir mas atau mana-mana?**

MA : Di pasir mas *tu* [itu] *dale* [dalam] sekitar dua [2] kilometer *gitula* [begitu]. (bunyi burung) *kalu* [kalau] semerak *kalu* [kalau] *huk* [yang] *skoloh* [sekolah] menengah *ni* [ini], (bunyi burung) *dale* [sekitar] (berfikir) enam [6], tujuh [7] *jugok* [juga] *gi* [pergi] *ngan* [dengan], *gi* [pergi] *ngan* [dengan] *bah* [bas]. *Gi* [pergi] *ngan* [dengan] *bah* [bas] naik *bah* [bas]. *Bah* [bas] masuk *kot* [ikut] kampung *ni* [ini] *kei* [kan].

NS : **Encik ingat lagi tak apakah matapelajaran kegemaran encik semasa zaman sekolah?**

MA : Hmm (berfikir) geography (ketawa kecil) (bunyi burung).

NS : **Boleh kami tahu kenapa encik meminati matapelajaran itu?**

MA : *Tok* [tidak] tahu la *sayo* [saya], *suko* [suka] tengok tempat *ore* [orang] *bokalih* [rasanya] (ketawa). *Suko* [suka] *retak* [sangat] tengok kaji tempat *ore* [orang] (bunyi burung).

NS : **Sekiranya encik masih ingatlah, apa keputusan terbaik yang encik dapat dalam peperiksaan.**

MA : (bunyi burung) hmmm (berfikir) (bunyi burung) *huk* [yang] terbaik *rasanyo* [rasanya] geography *rasanyo* [rasanya]. (ketawa). *Sayo* [saya] *bulih* [boleh] tiga [3] *maso* [sewaktu] *tu* [itu] (bunyi burung).

NS : **Ohh (terkejut) geography**

MA : Ya ho (mengiyakan). *Jamey* [zaman] *tu* [itu] *kei* [kan] enam, [6], tujuh [7], lapan [8] *tu* [itu] *kei* [kan].

NS : **Encik bergiat aktif semasa di bangku sekolah rendah *tak* [tidak] seperti menyertai persatuan ataupun acara sukan?**

MA : Haa (mengiyakan) *sayo* [saya] pengakap.

- NS : **Oh (terkejut)**
- MA : Emm (berfikir) *sayo* [saya] pengakap (bunyi burung) lepas *tu* [itu] *skoloh* [sekolah] menengah pun pengakap *jugok* [juga] *sapa* [sampai] satu tahap *sayo* [saya] *bulih* [boleh] jadi *ketuo* [ketua] la *ketuo* [ketua] (bunyi burung) leader [ketua] lah *ore* [orang] panggil *pado* [pada] *maso* [masa] *tu* [itu]. (bunyi burung). Bab-bab *sukey* [sukan] *sayo* [saya] slow [perlahan] sikit, *tok tok tok* [tidak] masuk, *tok, tok* [tidak] bergiat *mano* [sangat] *sukey* [sukan].
- NS : **Okay emm (berfikir) apakah antara (bunyi burung) halangan yang encik hadapi semasa mendapatkan pendidikan pada masa tersebut?**
- MA : (bunyi burung) *maso* [sewaktu] *tu* [itu] *takdok* [tiada] halangan *mano* [sangat] *cumo* [cuma] halangan *gak* [lah] (bunyi burung) *kure* [kurang] rajin (ketawa). Halangan *takdok* [tiada] lah dari segi kewangan *apo* [semua] sebab *ayoh* [ayah] *tok* [datuk] *sayo* [saya] *pero* [pelihara] *ni* [ini] *dio* [dia] pencen *kei* [kan] pencen jadi (bunyi kertas) *takdok* [tiada] masalah la halangan *gapo* [semua] *tu* [itu].
- NS : **Sewaktu zaman sekolah, encik pernah menyandang apa-apa (bunyi burung) jawatan selain daripada ketua pengakap tadi?**
- MA : Hmmm (berfikir) persatuan *tok* [tidak] ingat (bunyi burung) hom [ya] *tok* [tidak] ingat (bunyi burung)
- NS : **Apakah cita-cita encik semasa dibangku sekolah? (bunyi burung)**

MA : *Huktu* [yang itu] kata, (bunyi burung) *sayo* [saya] *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi *maso* [sewaktu] *tu* [itu] *cumo* [cuma] (bunyi burung) *ho* [ya] la *kito* [kita] *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi *kei* [kan] *mugo* [sebab] *biaso* [biasa] *kalu* [kalau] *jamey* [zaman] *maso* [sewaktu] *tu* [itu] *gak* [kan] *budok* [budak] *skoloh* [sekolah] *kalu* [kalau] *ore* [orang] *tanyo* [tanya] *nok* [nak] jadi *gapo* [apa] askar dengan polis *jah* [sahaja] (ketawa kecil) *takdok* [tiada] *doh* [dah] benda lain (ketawa) (bunyi burung).

NS : **Boleh *tak* [tidak] encik ceritakan pengorbanan yang dilakukan oleh kedua ibubapa ketika encik dan adik-beradik melanjutkan pelajaran dulu?**

MA : *Takdok* [tiada] (bunyi pen) *takdok* [tiada] *apo* [apa] *ni* [ini] (bunyi burung) Cuma *tu* [itu] la pengorbanan *jamey* [zaman] dulu *tu* [itu] *kito* [kita] (bunyi burung) tolong rebus air mandi *ko* [ke], *mugo* [sebab] *anok* [anak] hmm (berfikir) cucu *kei* [kan] *dio dio* [dia] *pero* [pelihara] *pero makno* [makna] *dio* [dia] *manjo* [manja]. Jadi hmm (berfikir) pagi *apo* [apa] bangun pagi *masok* [memasak] *apo* [apa], beli *nasik* [nasi] *apo* [apa] itu lah, *memei* [memang] *sayo* [saya] *ni* [ini] *bukei* [bukan] *kalu* [kalau] *kato* [kata] *kiro* [kira] *kelah* [hebat], *kelah* itu lah sikit *makno* [makna] *takdok* [tiada] masalah lah *mano* [sangat] lah dari segi kewangan sebab *mugo* [sebab] *ore* [orang] *tuo* [tua] pencen *kei* [kan] (bunyi burung).

NS : **Apa yang menjadi dorongan utama encik ketika belajar? (bunyi orang bercakap) sebab-sebab haa (berfikir) belajar semua *tu* [itu] (bunyi burung) penguat semangat.**

MA : (bunyi burung) *takdok* [tiada] *tu* [itu] lah dulu *kei* [kan] dia, dia *gi* [pergi] dia *gi* [pergi] dengan *hmmm* (berfikir) (bunyi burung) *kade-kade* [kadang-kadang] *kito* [kita] pun (bunyi burung) *tok* [tidak] *pehey* [faham] *jugok* [juga] (bunyi burung). *Ore* [orang] *jamey* [zaman] dulu (bunyi burung) *cumo* [cuma] *dio* [dia] *mace* [macam] kewajipan (bunyi burung) *kei* [kan] *ngaji* [belajar]. *Ngaji* [belajar] *ni* [ini] kewajipan (bunyi burung) jadi *tok* [tidak] tahu *mano* [mana] *halo* [halatuju] lagi [ketawa] tapi kewajipan jadi *kito* [kita] kena angkur lah dengan *ore* [orang] *tuo* [tua]. Pagi *keno* [kena] *gi* [pergi] *skoloh* [sekolah] (bunyi burung) *tok* [tidak] *leh* [boleh] tinggal *skoloh* [sekolah]. (bunyi burung) *makno* [makna] *tu* [itu] la ajaran *ore* [orang] *tuo* [tua] jadi *kito* [kita] pun (bunyi burung) *mace* [macam] *bendo* [benda] *kito* [kita] *tok* [tidak] *napok* [nampak] lagi *gapo* [apa] *nok* [nak] jadi *gapo* [apa] cikgu *ko* [ke] *gapo* [apa] *ko* [ke] *kito* [kita] *tok* [tidak] *napok* [nampak] masa satu [1], satu [1] *sapa* [sampai] tiga [3] *tu* [itu] *kei* [kan] (bunyi burung). Apabila lepas *padei* [daripada] tingkatan tiga [3] (bunyi burung) *tu* [itu] baru *kito* [kita] *napok* [nampak] (bunyi burung) sikit-sikit sikit *cabe* [cabang] *huk* [yang] *nok* [nak] *gi* [pergi] *hukni kokni* [yang itu yang ini], *hukni kokni*, *hukni cikgu hukni* [yang ini] baru lah *napok* [nampak] sikit (bunyi burung). *Kalu* [kalau] satu [1] *sapa* [sampai] tiga [3] *tu* [itu] *gak* [lah] *tok* [tidak] *napok* [nampak] *gosatu* [semua] lah [ketawa] *paka* [sekadar] ikut *skoloh* [sekolah] (bunyi burung).

NS : **(Bunyi burung) okay emm (berfikir) encik boleh kongsi tak [tidak] prinsip hidup encik waktu tu [itu]. Prinsip utama dalam hidup nak habis belajar cepat-cepat ke?**

MA : (ketawa) oh makna prinsip utama *gak* [lah] (ketawa) hmm (berfikir) *nok nok nok* [hendak] belajar habis cepat-cepat lah. (bunyi kucing) *kito* [kita] *nok* [nak] lepas habis belajar memang *nok nok* [nak] hmm (berfikir) buat *huk* [yang] *kito* [kita] minatlah (bunyi kipas). Sebab mari sini lepas *padei* [dari] belajar *kei* [kan] lepas *pado* [dari] belajar balik *skoloh* [sekolah] (bunyi kucing) *terpakso* [terpaksa] *keno* [kena] ikut (bunyi kucing).. (oh bekeng tu) menunjuk kepada kucing (ketawa) dia ikut hmm (berfikir) *apeni* [apa] bekerja kampung lah *ho* [ya] *tane* [tanam] tembakar, *tane* [tanam] padi (bunyi kucing) *keno* [kena] tolong *ore* [orang] *tu* [tua]. *Bekeng-bekeng* [garang] *jangey* [jangan] main kucing (ketawa).

NS : **Apakah yang membuatkan encik bersemangat (bunyi kucing) untuk meneruskan pelajaran pada waktu tersebut Walaupun (bunyi kucing) ada beberapa halangan ke apa yang menjadikan encik bersemangat?**

MA : Apabila *kito* [kita] masuk daripada tingkatan empat [4] *sapa* [sehingga] tingkatan lima [5] tu baru *kito* [kita] *napok* [nampak] *kei* [kan] *bendo-bendo* [benda-benda] kena *prikso* [peperiksaan] kena *ni ni* [ini], *gini, gini, gini* [itu] (bunyi kertas) terpaksa kena, kena rajinlah *makno* [jadinya]. *Berapo* [berapa] kali *sayo* [saya] ambik SPM [Sijil Pelajaran Malaysia] rasanya. *Huk-huk* [yang] situ *skali* [satu kali], persendirian *pulok* [pula] *skali*. (bunyi burung). *Homm* [ya] dua je. Yang kedua tu baru *molek* [elok] tapi *molek* pun *tokleh* [tidak boleh] naik tingkatan enam [6] *maso* [semasa] tu *kure* [kurang] *sebutir* [satu]. (ketawa kecil). *Kure* [kurang] sbutir *jah* [sahaja] *nok* [nak] naik tingkatan enam [6] *kei* [kan] dulu dia *nok* [nak] tiga puluh [30] eh dua puluh enam [26] ko gitulah [begitulah].

Aggregate dua puluh enam [26] baru *bulih* [boleh] naik tingkatan enam [6] kei [kan]. (bunyi burung). *Sayo* [saya] bulih dua puluh lima [25]. *Tokleh* [tidak boleh] dulu bulih BM [Bahasa Melayu] enam [6]. Enam [6] *tu* [itu] kira *makno* [jadi] tahap kepujian *doh* [dah] la. *Kalu* [kalau] tujuh [7] tu *luluh* [lulus]. Enam [6], enam [6], enam [6], lima [5]. Haa maso [sewaktu] tu.

NS : Apakah salah satu ungkapan nasihat yang selalu terukir di (bunyi burung) bibir kedua ibubapa mengenai pelajaran?

MA : *Haa* [ya] *huktu* [yang itu] je lah. Suruh belajar (ketawa kecil).

NS : Suruh belajar? (ketawa)

MA : Suruh belajar sungguh-sungguh je lah. (bunyi burung). Tapi *mugo* [sebab] *kito* [kita] ni *ho lah* [ya lah] *kito kiro* [kira] *mace* [macam] *takdok* [tiada] masalah ko dari segi

NS : ... kewangan?

MA : Haa (mengiyakan) kewangan *gapo* [semua] *kei* [kan]. *Kito* [kita] jadi sambil lewa. *Banyok* [banyak] main.

TAMAT BAHAGIAN B

BAHAGIAN C: KERJAYA AWAL

NS : **(Bunyi kertas) Okay seterusnya kita beralih kepada kerjaya awal pulak [pula]. Mungkin Encik boleh kongsiikan apakah bidang pekerjaan pertama Encik selepas tamat pengajian?**

MA : Hmm (berfikir) batik.

NS : **Batik terus?**

MA : *Hom* [ya]. Sebab *stengoh-stengoh* [sesetengah] *ore* [orang] kampung *kei* [kan] *budok-budok* [budak-budak] kampung ni *kei* (bunyi burung) hmm (berfikir) *banyak* [banyak] *gi* [pergi] Singapuro [Singapura] *pahtu* [lepas] *banyak kijo-kijo* [kerja] (bunyi burung) *apo ni* [semua ni] nelayan ko *mugo* [sebab] situ dekat laut *kei* [kan]. Tapi *sayo* [saya] *ni* [ini] terus ko batik. Daripada situ *gak* [la] batik *sapa* [sehingga] ko hari ni (ketawa kecil).

NS : **Okay [baiklah], encik ingat lagi *tak* [tidak] dimanakah tempat pertama encik mula bekerja?**

MA : Di (bunyi burung) Syarikat Ismadi Bunut Payong.

NS : **Pada tahun bilakah encik mula bekerja? (ketawa) kalau encik masih ingat.**

MA : (ketawa kecil). Hmmm (berfikir) tahun habis SPM [Sijil Pelajaran Malaysia] *sayo* [saya] lapan puluh dua [82], lapan puluh tiga [83] *gitu* [begitu] lah lapan puluh

tiga [83], lapan puluh empat [84], lapan puluh enam [86] tu *sayo* [saya] *gi* [pergi] Indonesia (bunyi burung).

NS : Adakah sebelum ni [ini] encik pernah melibatkan diri dalam bidang seni lah terutamanya di usia muda? Maksudnya dari zaman sekolah.

MA : *Memei* [memang] *sayo* [saya] minat *jugok* [juga]. Di *skoloh* [sekolah] dulu pun *sayo* [saya] ambik hmm (berfikir) matapelajaran seni tapi *sayo* [saya] seni *sayo* [saya] *raso* [rasa] *sayo* [saya] *bulih* [boleh] enam [6] *jah* [sahaja]. (ketawa kecil). *Tok* [tidak] mujur *mugo* [sebab] *kito* [kita] belajar pun tapi kito *tok tok tok* [tidak] bakat kito tu *takdok* [tiada] lagi *cumo* [cuma] *tok* [tidak] asah lagi. (bunyi burung). *Cumo huk* [yang] belajar *kei* [kan] tapi *bulihlah* [boleh lah] *stakat* [setakat] gred kepujian tu.

NS : Okay, adakah ianya dengan kehendak encik sendiri atau dipaksa oleh keluarga?

MA : Haa *dok dok* [tidak] *huktu* [yang itu] *sdiri* [sendiri].

NS : Minat sendiri?

MA : Minat.

NS : Boleh kami tahu berapakah anggaran gaji bulanan yang diperolehi waktu *tu* [itu] ?

MA : *Dale* [dalam] *maso* [masa] *tu* [itu], *dale* empat ratus [400] *gitu* [begitu] lah. (bunyi burung). *Mugo* [sebab] dulu *kei* [kan] kos *kecik* [kecil] tahun lapan puluh [80] lebih tu *koho* [semakin] itu sikit *nurun* [menurun] sikit *kei* [kan] (bunyi kertas).

NS : **Apakah kenangan manis semasa bekerja? (bunyi burung)**

MA : *Banyak* [banyak] lah banyak banyak banyak (ketawa kecil) kenangan manis *ni* [ini].

NS : **Yang tak [tidak] dapat dilupakan?**

MA : (bunyi kipas). Yang *tak* [tidak] dapat dilupakan *gak* [ialah] *apeni* [apa] ilmu *huk* [yang] *kito* [kita] *bulih* [boleh] la. (bunyi kipas). Ilmu *bulih* [boleh] *sapa* [sampai] ko hari *ni* [ini] terus *bulih* [boleh] *wak* [buat] *kijo* [kerja] *kei* [kan].

HS : **Apakah pencapaian encik ketika itu?**

MA : Masa *tu* [itu] saya *takdok* [tiada] *gapo-gapo* [apa-apa] lagi. Saya tak tak tak *napok* [nampak] itu lagi la tak tak *takdok* [tiada] *napok* [nampak] pencapaian lagi tapi *selepas* [selepas] balik Indonesia *tu* [itu] saya *pung* [pun] *cubo* [cuba] *buko* [buka] sendiri *wak* [buat] apa ni bengkel sendiri *apo* [apa] (bunyi gelas berlanggar) *cubo* (cuba) *wak* (buat) bengkel sendiri jadi daripada situ *kito* [kita] *pung* [pun] boleh *melonjok* [melonjak] la *sikik* [sikit] *maso* [masa] *tu* [itu] (bunyi burung) *kiro* [kira] batik *dio* [dia] *tengoh* [tengah] laju *kei* [kan]

HS : **Okay [baiklah] apa yang mendorong encik menceburi bidang batik?**

- MA : Mungkin sebab *nok* [nak] *kato* [kata] dia apa ni waris apa ni *bendo* [benda] itu *takdok* [tiada] *cumo* [cuma] *maso* [masa] *tu* [itu] *kito* [kita] *maso* [masa] *tu kito* [kita] belajar dan *kito* [kita] minat (bunyi gelas berlanggar) *keno* [kena] dengan *jiwo* [jiwa]
- HS : Adakah seseorang dalam kalangan rakan encik yang mencadangkan pekerjaan itu?
- MA : *Dok* [tidak] *jugok* [juga] tapi saya ikut *maso* [masa] *tu* [itu] *mulo* [mula] *mulo* [mula] *tu* saya ikut *abe* [abang] ipar saya - *abe* [abang] ipar *sayo* [saya] *dio*[dia] *kijo* [kerja] *dio* [dia] *buko* [buka] *kile* [kilang] batik jadi *sayo* [saya] pun *kijo* [kerja] dengan *dio* [dia] *daripado* [daripada] situlah *sikik* [sikit] *sikik* [sikit] *sikik* [sikit] berminat *tu* [itu].
- HS : Dengan menceburi bidang batik adakah encik, adakah encik mendapat sokongan yang kuat dari keluarga?
- MA : *Maso* [masa] *tu* [itu] *meme* [memang] batik *saloh* [salah] satu *bulih* [boleh] *kate* [kata] *kei* [kan] *sumbo* [sumber] la *sumbo* [sumber] *pendapate* [pendapatan] *jugok* [juga] la bagi ore [orang] *kelate* [Kelantan] ni *kei* [kan] ---
- HS : Siapakah yang banyak memberi galakkan kepada encik sepanjang bekerja?
- MA : *Takdok* [tiada] *mano*[siapa] dengan minat kita sendiri
- HS : Adakah encik mempunyai pekerjaan lain sebelum meminati bidang batik?

MA : *Takdok* [tiada] lagi, *cumo* [cuma] *ado* [ada] *pengalame* [pengalaman] *cumo* [cuma] *ni* [ini] la *kijo-kijo* [kerja-kerja] *kapung* [kampung] ni *mace* [macam] *tane* [tanam] tembakar, padi *apo* [semua] ---

HS : **Pada pandangan encik, adakah pekerjaan dalam bidang seni batik lebih mudah berbanding dengan pekerjaan yang sebelumnya?**

MA : Bagi *sayo* [saya] *meme* [memang] *mudoh* [mudah] la *kito* [kita] *kiro* [kira] sebab *kito* [kita] *maso* [masa] tu *maso* [masa] tu *kei* [kan] *maso* [masa] tu [itu] boleh kato [kata] *kei* [kan] batik ni [ini] salah satu -kerjaya mewah [mewah] jugak la --
-

TAMAT BAHAGIAN C

BAHAGIAN D: KERJAYA SENI

HS : Adakah encik masih ingat lokasi ataupun tempat pertama encik mempelajari ilmu seni batik?

MA : Lepah [lepas] *pado* [pada] *sayo* [saya] *maso* [masa] *kijo* [kerja] *tu* [itu] *kei* [kan] *maso* [masa] *kijo* [kerja] *tu* [itu] *situ* [disitu] *pung* [pun] dah salah satu *doh* [dah] *lepah* [lepas] *tu* [itu] saya *belaja* [belajar] tu lagi *kei* [kan] walaupun enam [6] *bule* [bulan] *lepah* [lepas] tu melalui *pengalamei* [pengalaman].

HS : Pada tahun pertama encik menceburi bidang batik adakah encik mendapat sambutan hingga sekarang?

MA : Ya, ada lagi *mano* [mana] *apo* [apa] *ni* [ini] *kito* [kita] *ado* [ada] *pelanggei* [pelanggan] *kito* [kita] *tu* [itu] *dok* [tidak] putus

HS : Bagaimana encik kekal bertahan dalam bidang batik untuk menyara keluarga?

MA : *Keno* [kena] (ketawa kecil) *hoktu* [yang] *tu* [itu] *keno* [kena] (ketawa kecil) kreatif la *mano* [mana] *kito* [kita] *tengo* [tengok] *bendo* [benda] ni *selow* [perlahan] *kei* [kan], *kito* [kita] *tuka* [tukar] lain *pulok* [pula] benda lain *pulok* [pula] *dio* [dia] *keno* [kena] kreatif la kreativiti tu kreatif tu *keno* [kena] mikir *sokmo* [selalu] la *makno* [makna] ---

HS : Bolehkah encik ceritakan bagaimana encik boleh berminat dengan seni batik?

MA : *Raso* [rasa] *raso* [rasa] pun (berfikir) tak tahu la *sayo* [saya] tapi *apobila* [apabila] dah (bunyi plastik) masuk *kijo* [kerja] *gitu* [begitu] *kei* [kan] *dok* [tidak] *dio* [dia] pun dengan *jiwo* [jiwa] pun selari *makno* [makna] *mudoh* [mudah] bagi *kito* [kita] buat dengan tu *itunyo* [itunya] ---

HS : Okay [baiklah] Mengapa encik memilih bidang seni batik, berbanding seni yang lain seperti seni tekap, tembikar ---

MA : Oh *mulo-mulo* [mula-mula] habis *sekolah* [sekolah] *tu* [itu] *masuk* [masuk] *dale* [dalam] batik selalu (ketawa kecil) terus masuk batik *hok* [yang] lain *tok* [tak] *napok* [nampak] lagi. *Lepahtu* [selepas itu] masa saya belajar *tu* [itu] la *sayo* [saya] baru tengok *ado* [ada] (berfikir) seni ukir, seni ukir pun saya belajar *jugok* [juga] lebih *kure* [kurang] saya belajar seni seni lain (bunyi burung) *hok* [yang] *mano* [mana] *bersakute* [bersangkutan] *denge* [dengan] seni lah.

HS : Okay (baiklah) Bolehkah kami tahu apakah kemudahan seperti alat-alatan untuk menghasilkan batik yang terdapat pada waktu itu?

MA : Batik (berfikir) *biasonyo* [biasanya] *dio* [dia] *ado* [ada] *duo* [dua] jenis, batik blok dengan batik canting *kei* [kan] *dio* [dia] alat *dio* [dia] *tok* [tak] *banyok* [banyak] (berfikir) *kalu* [kalau] blok dia *ado* [ada] blok besi *gitu* [begitu] *kei* [kan] blok blok *tu* [itu] blok *temago* [tembaga] *tu* [itu] *ho* [ya] *so* [satu] *pahtu* [selepas itu] *mejo* [meja] *pahtu* [selepas itu] *ado* [ada] dapur *ado* [ada] *tepak* [tempat] melilin

dio [dia] *ni* [ini] *mano* [mana] teknologi *tu* [itu] *tokleh* [tidak boleh] *nok* [hendak] masuk *dale* [dalam] *dio* [dia] *ni* [ini] *keno* [kena] *wak* [buat] *secaro* [secara] (ketawa kecil) *secaro* [secara] *manual* [panduan] *ho* [ya] *manual* [panduan]

HS : Berapakah tenaga pengajar yang mengajar encik mengenai batik?

MA : (berfikir) *Tenago* [tenaga] pengajar *kalu* [kalau] *ikutnyo* [ikutnya] *maso* [masa] eh *ado* [ada] la dari peringkat-peringkat la *tu* [itu] *hok* [yang] *tepak* [tempat] sini lain *kei* [kan] sini lain jadi (berfikir) *dale* [dalam] sepuluh [10] *ore* [orang] *jugok* [juga] *ado* [ada] la *sayo* [saya] *mugo* [sebab] *maso* [masa] *maso* [masa] *duk* [duduk] *dale* [dalam] *tu* [itu] *tu* [itu] *kito* [kita] belajar *belako* [semua] *ado* [ada] kursus *ho* [ya] *syuburi* [guru] *daripado* [daripada] jepun pun kita belajar *kalu* [kalau] cikgu tekap tekap *hok* [yang] *bergotu* [benda itu] *mah* [emas] *tu* [itu] *kei* [kan] *pakaie* [pakaian] *apo* [apa] *ni* [ini] *istano* [istana] *istano* [istana] dulu pun *sayo* [saya] *belaja* [belajar] *jugok* [juga]

HS : Siapakah nama orang yang pertama mengajari encik mengenai batik?

MA : *Kalu* [kalau] *tu* [itu] *abe* [abang] *sayo* [saya] la *abe* [abang] ipar *sayo* [saya] Azemi Yahya.

HS : Bolehkah encik ceritakan sedikit mengenai orang tersebut, seperti apakah kepakaran beliau?

MA : *Dio* [dia] *ni* [ini] *dio* [dia] *dio* [dia] *specialist* [pakar] *bahagie* [bahagian] makmal di *maso* [masa] *tu* [itu] *dio* [dia] *kijo* [kerja] di *kraftange* [kraftangan] *kraftange*

[kraftangan] Malaysia *kei* [kan] *dio* [dia] *specialist* [pakar] *bahagie* [bahagian] makmal la *ni* [ini] *ubak* [ubat] *ubak* [ubat] *warno* [warna] *warno* [warna] *ni* [ini] *dio* [dia] boleh *dio* [dia] boleh *makno* ---[makna] *dio* [dia] *belako* [semua] la *kontrolnyo* [kawalnya]

HS : Berdasarkan pengalaman encik, apakah keunikan yang terdapat pada batik? Mungkin encik boleh kongsi.

MA : Oh *tu* [itu] (ketawa kecil) batik *ni* [ini] *meme* [memang] la dari segi apa *ni* [ini] *feel* [rasa] *kito* [kita] buat *kijo* [kerja] *tu* [itu] *perase* [perasaan] *kito* [kita] buat *kijo* [kerja] *tu* [itu] *kalu* [kalau] *kito* [kita] (berfikir) *takdok* [tiada] *kito* [kita] *bulih* [boleh] lain *kei* [kan] *kito* [kita] buat *tu* [itu]---

HS : Encik juga pernah menjadi sebagai salah seorang tenaga pengajar yang mengajar orang ramai mengenai penghasilan batik ini. Apakah pengalaman yang tidak dapat dilupakan sewaktu mengajar mereka?

MA : *Kalu* [kalau] *pengalame* [pengalaman] *sayonyo* [saya nya] *cumo* [cuma] *masotu* [masa itu] saya *wak* [buat] saya mengajar di *kraftange* [kraftangan] *kedoh* [Kedah] *cawange* [cawangan] *kedoh* [Kedah] *pahtu* [selepas itu] saya *bowok* [bawa] la *buah* [buah] daun ,daun *buah* [buah] cupu (ketawa kecil) nama *woh* [buah] cupu (bersemangat) jadi *gi* [pergi] *sano* [sana] saya *nok* [nak] *royak* [bagitahu] *buah* [buah] cupu *tu* [itu] *ore* [orang] *sano* [sana] *tok* [tidak] tahu *bendo* [benda] *tu* [itu] lagu *mano* [macam mana] (ketawa) (senyum) *tu* [itu] la *sapa ko* [sampai ke] hari *ni* [ini] *dio* [dia] *tokleh* [tidak boleh] *nok* [hendak] *nok*

[hendak] *royak* [bagitahu] *apo* [apa] *ni* [ini] *buah* [buah] *gapo* [apa] cupu tu sini
meme [memang] *ado* [ada] *kito* [kita] pun sebut cupu *sano* [sana] *tok* [tidak] tahu
la *buah* [buah] *gapo* [apa] *dio* [dia] sebelah *kedoh* [Kedah] *tu*. [itu]

HS : Berapakah kos yang digunakan untuk menghasilkan batik?

MA : Kos *biaso* [biasa] *dio* [dia] ikut *keadaae* [keadaan] *ado* [ada] *keadaen* [keadaan]
kito [kita] kena tengok *atah* [atas] kain *pahtu* [selepas itu] *kito* [kita] kena tengok
keadae [keadaan] *semaso* [semasa] *loni* [sekarang] *loni* [sekarang] *kalu* [kalau]
maha [mahal] *maha* [mahal] *ore* [orang] *golonge* [golongan] *pertengahe*
[pertengahan] *jah* [sahaja] beli *nyo* [beli nya] *kalu* [kalau] *hok* [yang] *kito* [kita]
nok [hendak] *target* [sasar] *hok* [yang] itu *rama* [ramai] *ore* [orang] beli ni *keno*
[kena] *bare* [barang] *gu* [itu] murah *ho* [ya] *dio* [dia] *gitu* [begitu] *dio* [dia] *tokleh*
[tidak boleh] *nok* [hendak] *nok* [hendak] *nok* [hendak] *letak* [letak] kos

HS : Adakah alatan yang diperlukan mudah untuk encik dapat atau perlu di tempah khas?

MA : Oh *mudoh* [mudah], *mudoh* [mudah] *makno* [makna] *kito* [kita] *gi* [pergi] koto
bharu [Kota Bharu] *kei* [kan] *pahtu* [selepas itu] *bowok* [bawa] *behe- behe*
[bahan-bahan] *apo* [apa] koto bharu [Kota Bharu], alat tu *kito* [kita] *keno* [perlu]
upoh [upah] la *upoh* [upah] *ore* [orang] *jung* [yang] buat blok canting tu *banyak*
[banyak] *doh* [dah] *ado* [ada] *cumo* [cuma] *apobilo* [apabila] *kito* [kita] *nok*
[hendak] blok tu dengan *apo* [apa] *ni* [ini] (berfikir) *design* [reka bentuk] *kito*
[kita] *kito* [kita] *keno* [perlu] *tepoh* [tempah] dulu *hok* [yang] *loni* [sekarang] *pung*

[pun] *ore* [orang] blok *pung* [pun] *koho* [semakin] takdok [tiada] *doh* [dah] *ore* [orang] *jung* [yang] *hok* [punya] buat blok tu [itu], tu [itu] *masaloh* [masalah] *loni* [sekarang] (ketawa kecil)

HS : Berdasarkan pengalaman encik, corak batik jenis yang manakah yang paling rumit untuk dihasilkan?

MA : *Dio* [dia] (berfikir) batik ni *cumo* [cuma] *kalu* [kalau] *hok* [yang] *rumitnyo* [rumitnya] --- *kito* [kita] *nok* [hendak] ikut *cito* [cita] *raso* [rasa] *ore* [orang] tu [itu] *kade-kade* [kadang-kadang] *dio* [dia] *dale* [dalam] *industry* [perusahaan] ni [ini] *kei* [kan] *dio* [dia] *mace* [macam] *supo* [serupa] *ado* [ada] *ore* [orang] *kato* [kata] “Okay *hok* [yang] ni [ini] jalur *rima* [harimau] la musim ni jalur *rima* [harimau]” jadi *kito* [kita] *keno* [perlu] *wak* [buat] *kajie* [kajian] jalur *rima* [harimau] *keno* [kena] ikut *design* [reka bentuk] *semaso* [semasa] *ore* [orang] dulu broket kain broket buat lah *lagu mano* [macam mana] pun *kito* [kita] buat lah *apabilo* [apabila] *dio* [dia] *dio* [dia] ikut *keadae* [keadaan] *semaso* [semasa] *romit* [rumit] *tok* [tak] *romit* [rumit] pun *kito* [kita] *keno* [perlu] carilah *caro* [cara] *loni* [sekarang] pun lagi *banyok* [banyak] *loni* [sekarang] dengan *tanoh* [tanah] liat pun *ado* [ada] *ore* [orang] *nok* [hendak] jimat kos *kei* [kan] *dio* [dia] *guno* [guna] *tanoh* [tanah] liat

HS : Apakah pengalaman yang tidak boleh dilupakan sewaktu encik menghasilkan batik yang rumit itu?

MA : *Sayo* [saya] *kalu* [kalau] *kalu* [kalau] batik yang paling rumit saya buatlah *cumo* [cuma] ni la *atah* [atas] *lukise* [lukisan] la bentuk *lukise* [lukisan] *kei* [kan] - *lukise* [lukisan] ni [ini] dari segi *buke* [bukan] *kato* [kata] *kei* [kan] untuk pengusaha sangat tapi *kito* [kita] sekadar hobi tapi hobi *kito* [kita] pun hobi *berhargo* [berharga]. - *Hok* [yang] rumit *kalu* [kalau] *kito* [kita] *keno* [kena] *kade-kade* [kadang-kadang] 10 [sepuluh] hari tak siap lagi gitu [begitu] celup *kito* [kita] *buak* [buat] *kito* [kita] celup *kito* [kita] *buak* [buat]

HS : **Apakah permintaan corak batik yang paling susah dilukis atau dihasilkan? Kalau encik ingat lagi.**

MA : Tapi bagi *kito* [kita] ni takdok [tiada] *hok* [yang] *susoh* [susah] *kito* [kita] kiro [kira] apabila [apabila] kita dah menguasai teknik batik ni *kei* [kan] takdok [tiada] *bendo* [benda] *susoh* [susah] *makno* [makna] mari la *ore* [orang] *cerito* [cerita] lebih *kure* [kurang] *kito* [kita] boleh *baco* [baca] selalu *doh* [dah] apa *bendo* [benda] *hok* [yang] *kito* [kita] *keno* [perlu] *buak* [buat] apa *design* [reka bentuk] --- *caro* [cara] teknik *dio* [dia] tu [itu] lagu *mano* [macam mana] takdok [tiada] yang *susoh* [susah] (*seloroh*)

HS : **Adakah encik menghasilkan corak yang susah itu seorang diri atau mendapatkan pertolongan daripada pihak lain seperti kawan-kawan dan sebagainya?**

MA : Ya, *keno* [kena] *rujukei* [rujukan] ataupun *biaso* [biasa] *kito* [kita] *sembe- sembe* [sebang-sebang] di --- *samo* [sama] *samo* [sama] *membor* [rakan] *apo* [apa]

kei [kan] kita *sembe* [sembang] tu [itu] *kei* [kan] dari situ *kito* [kita] *bulih* [boleh] *idea* [akal] *buke* [bukan] *kato* [kata] *pahtu* [selepas itu] rujuk *kei* [kan] la dulu *takdok* [tiada] internet *apo* [apa] lagi *kei* [kan] *keno* [perlu] cari buku *loni* [sekarang] *mugo* [nasib] *ado* [ada] *belako* [semua] *dale* [dalam] ni [ini] ke (tunjuk telefon) *bulih* [boleh] *kito* [kita] *bulih* [boleh] tengok itu *hok* [yang] *daripado* [daripada] Indonesia pun *kito* [kita] boleh *buak* [buat] --- apa buat masuk [Youtube] *apo* [apa] *kei* [kan]

HS : Menurut pandangan encik, corak batik yang manakah yang paling terkenal?

MA : *Hoktu* [yang itu] *kato* [kata] *nok* [hendak] *royak* [cakap] terkenal tu *payoh* [payah] *dio* [dia] ikut *peredare* [peredaran] tapi *hok* [yang] *maso* [masa] tu [itu] Sri Indon la *hok* [yang] terkenal Sri Indon ni [ini] *dio* [dia] *mace* [macam] *banyok* [banyak] lapis *lepas* [selepas] tu *warno* [warna] pun *apo* [apa] ni kelabu kelabu gitu [begitu] sebab *pandenge* [pandangan] peminat KL [Kuala Lumpur] dengan *kelate* [Kelantan] *dio* [dia] lain *kelate* [Kelantan] *suko* [suka] *warno* [warna] *tere-tere* [terang-terang] *kalu* [kalau] *kuolo lumpur* [Kuala Lumpur] *dio* [dia] *suko* [suka] *warno* [warna] lembut lembut design pun - *petok- petok* [petak-petak] pun *takpo* [takpa] *kalu* [kalau] KL [Kuala Lumpur] dia *nok* [hendak] lain *pado* [pada] *hok* [yang] *hok* [yang] *kelate* [Kelantan] *kelate* [Kelantan] ni *bungo* [bunga] *jah* [sahaja] *sero* [rasa]

HS : Boleh encik kongsiikan mengapa corak tersebut paling terkenal dalam kalangan penduduk setempat?

MA : Mungkin *caro* [cara] dia gini [begini] apabila *sore* [sorang] pencanting *dok* [tidak] pencanting *hok* [yang] *ore* [orang] *jung* [yang] lukis *bungo* [bunga] dengan liling [lilin] tu [itu] *kei* [kan] *dio* [dia] *buke* [bukan] *kijo* [kerja] *denga* [dengan] *toke* [tauke] *samo* [semua] *bulih* [boleh] *kato* [kata] *kei* [kan] 10 [sepuluh] *toke* [tauke] *duk* [duduk] *bowoh* [bawah] *dio* [dia] *dio* [dia] ambik *belako* [belaka] *hok* [yang] *tempahe* [tempahan] tu [itu] pun *dio* [dia] ambik [ambil] *hokni* [yang ini] pun *dio* [dia] ambik [ambil] jadi *bungo* [bunga] *samo* [sama] la *dio* [dia] sistem kontrak *kei* [kan] *kite* [kita] *buke* [bukan] *kato* [kata] *kite* [kita] *nok* [hendak] *jago* [juga] kualiti *kito* [kita] *kito* [kita] *keno* [perlu] *ore* [orang] ni [ini] *keno* [kena] duduk *denge* [dengan] *kito* [kita] *banyak* [banyak] *kei* [kan] *loni* [sekarang] Rusgaharu buat *lagu tu* [macam itu] (barang jatuh) *dio* [dia] buat *kajie* [kajian] dia buat *kajien* [kajian] *design* [reka bentuk] *makno* [makna] *dio* [dia] *bulih* [boleh] *pege* [pegang] la *hok* [yang] *dio* [dia] tu hak *cipta* [cipta] *dio* [dia] tu tapi *kalu* [kalau] *jame* [zaman] dulu *sore* [sorang] pencanting tu [itu] 10 [sepuluh] *toke* [tauke] *dio* [dia] *pege* [pegang] (bunyi motor)

HS : Apakah teknik- teknik yang digunakan untuk menghasilkan batik berdasarkan pengalaman encik?

MA : *Banyak* [banyak] teknik batik tulis batik blok batik skrin pun ada *jugok* [juga] *pahtu* [selepas itu] *loni* [sekarang] timbul lah *pulok* [pula] ikat celup sibori *apo* [apa] tu [itu] *kei* [kan] *pahtu* [selepas itu] *clay* [tanah liat] ,*clay* [tanah liat] ni [ini] *dio* [dia] *buak* [buat] *denge* [dengan] *tanoh* [tanah] liat tu [itu] *hok* [yang] terbaru

ni [ini] *sayo* [saya] pun *sayo* [saya] tahu tapi *cumo* [cuma] *sayo* [saya] *tok* [tidak] praktik lagi la *bendo* [benda] tu [itu]

HS : Teknik batik yang manakah yang paling susah dilakukan?

MA : *Susoh* [susah] *gak* [juga] *kalu* [kalau] *hok* [yang] *make* [makan] kos sebab mahal la *supo* [serupa] skrin *gapo* [apa] tu [itu] *kei* [kan] *six screen* tu [itu] sebab *six screen* satu *bungo* [bunga] *dio* [dia] *sajo* [saja] *six screen* tu [itu] *doh* [dah] 800 [lapan ratus] *ko* [ke] *berapo* [berapa] *doh* [dah] *kito* [kita] pun *denga* [dengan] *ado* [ada] tempat luas, *mejo* [meja] *apo* [apa] tu [itu] *kei* [kan] *mejo* [meja] *six screen* tu [itu] *kei* [kan] *hok* [yang] tu [itu] lah batik *lukih* [lukis] ni *depe* [depan] (menunjukkan kawasan depan rumah) tu boleh buat *kalu* [kalau] PCB [Pantai Cahaya Bulan] *kei* [kan] *bowoh* [bawah] *pohon nyo* [pohon kelapa] boleh *duk* [duduk] *ngala* [warna] *apo* [apa]

HS : Menurut encik, adakah alat-alat kemudahan teknologi sekarang ini lebih elok digunakan berbanding kemudahan alatan dahulu untuk menghasilkan batik?

MA : *Nok* [hendak] *royak* [cakap] tu [itu] *payohnyo* [payahnya] *apobilo* [apabila] *guno* [guna] teknologi *dok* [bukan] *supo* [serupa] *deso* [desa] murni *dok* [bukan] *supo* [serupa] *deso* [desa] murni *dio* [dia] *guno* [guna] teknologi print tapi dia *clay* [tanah liat] batik tapi *kito* [kita] *kalu* [kalau] *ore* [orang] *tok* [tak] *beso* [besar] tengok *meme* [memang] *napok* [nampak] *corok* [corak] batik di kain pun kain batik kain batik kain *hok* [yang] *bulih* [boleh] *guno* [guna] untuk batik tapi dari

segi *corok* [corak] tu [itu] *meme* [memang] *ado* [ada] lah *bezo* [beza] *kerah* [keras] *sikik* [sikit] *daripado* [daripada] *hok* [yang] *kito* [kita] *lukih* [lukis] ni ikut *tange* [tangan] ni [ini] *dio* [dia] *ake* [akan] kut *mano-mano* [mana-mana] pun *dio* [dia] tak [tidak] *kei* [kan] *serupo* [serupa] lari *jugok* [juga] la *sikik-sikik* [sikit-sikit]

HS : Jika encik mendapat tempahan yang banyak, adakah encik mempunyai pembantu untuk tolong ataupun encik menyiapkan semuanya sendiri?

MA : *Maso* [masa] tu [itu] *maso* [masa] *maso* [masa] saya *duk* [duduk] *kraftange* [kraftangan] *gapo* [apa] *meme* [memang] saya *paka* [pakai] *ore* [orang] *pahtu*[selepas itu] *lepah* [selepas] *pado* [pada] tu *loni* [sekarang] saya balik *duk* [duduk] sini *loni* [sekarang] *sayo* [saya] buat *sediri* [sendiri] *belako* [semua] *A sapa Z* [A sampai Z] *mugo* [nasib] *kito* [kita] pun ambik *tempahei* [tempahan] pun *hok* [yang] *mace* [macam] *bersesuaie* [bersesuaian] *denge* [dengan] *kito* [kita] *loni* [sekarang] *sayo* [saya] *duk* [duduk] *tupu* [tumpu] *duk* [duduk] *ko* [ke] *buak* [buat] batik lepas smutar *makno* [makna] untuk smutar *sajo jah* [sahaja] *kalu* [kalau] *bendo* [benda] lain saya *dok* [tidak] ambil la *wi* [bagi] *ko* [kepada] *membo-membo* [kawan-kawan]

HS : Berapa lamakah masa yang diambil untuk menyiapkan satu tempahan?

MA : Tengok ah *kalu* [kalau] kuantiti *pulok* [pula] *misale* [misal] *kato* [kata] *biaso* [biasa] *loni* [sekarang] smutar tu [itu] *dale* [dalam] duo puluh [20] helai dalam 2 3 [dua tiga] hari gitu [begitu] la - bergantung atas *pado* [pada] *cuaco* [cuaca] batik ni [ini] *cuaco* [cuaca] *jugok* [juga] main *perane* [peranan]

HS : Adakah encik mempunyai ramai pekerja? Atau mengambil beberapa orang yang meminati untuk di ajar dan mewarisi batik?

MA : Buat *maso* [masa] lani [sekarang] banyok [banyak] la *maknonyo* [maknanya] *maso* [masa] saya duduk *kraftange* [kraftangan] dulu saya *dok* [tidak] ambil *ore* [orang] *kijo* [kerja] *belako* [semua] tu *kei* [kan] *pahtu* [selepas itu] tapi *hok* [yang] *hok* [yang] ilmu *hok* [yang] *sayonyo* [saya nya] *sayo* [saya] *pernoh* [pernah] *ngajar* [mengajar] di Sabah 2 [dua] kali di kedoh [Kedah] di Perlis ni [ini] la teknikal la (bunyi video)

HS : Bagaimanakah pandangan keluarga apabila encik memberitahu mereka ingin menceburi bidang batik dan menjadikan ia sebagai kerjaya?

MA : Tak tahu la tu [itu] *mugo* [nasib] *dio* [dia] pun sekali dengan *sayo* [saya] *jugok* [juga] (ketawa kecil) batik *kei* [kan] *lepas* [lepas] *pado* [pada] kahwin tu [itu] terus batik *kei* [kan] *ho* [ya] *lagu tu* [macam itu] ikuk [ikut], ikuk arus [ikut arus] jelah

HS : Berdasarkan pengalaman encik, adakah encik merasakan bahawa bergelar anak seni ini adalah satu profession yang sukar?

MA : *Meme* [memang] la sukar (bunyi burung) ---

HS : Apakah terdapat jenis kecederaan yang encik alami sepanjang bergelar anak seni ?

MA : *Takdok*,[tiada] --- (berfikir) sukar tu *meme* [memang] la sukar sebab tapi *kerano* [kerana] *kito* [kita] *raso* [rasa] *bendo* [benda] *ake* [akan] *date* [datang] tu [itu] akan *ado* [ada] *bendo* [benda] sinar tu [itu] hok [yang] tu [itu] yang kito [kita] pakso [paksa] kejar tu

HS : **Apakah platform media social yang digunakan oleh encik untuk mempromosikan batik yang dihasilkan?**

MA : Dulu *takdok* [tiada] la, *loni* [sekarang] *loni* [sekarang] *semuo* [semua] lah *semuo* [semua] *hok* [yang] *ado* [ada]

HS : **Bagaimanakah encik melayan pelanggan yang mempunyai kerenah cerewet?**

MA : *Mace-mace* [macam-macam], (ketawa kecil) tapi *kito* [kita] slow la, *kito* [kita] slow, *kito* [kita] *cerito* [cerita] dio [dia] *gini gini* [macam ini] dari segi *hargo* [harga] pun *kade-kade* [kadang-kadang] dio [dia] *bulih* [boleh] *terimo* [terima] apabila [apabila] *kito* [kita] cerita dengan *step-step* [langkah-langkah] yang *kito* [kita] buat *ni* [ini] *buke* [bukan] *mudoh* [mudah] *apo* [apa] *ho* [ya] *gitu* [begitu] la

HS : **Apakah yang membuatkan encik untuk berhenti dari pekerjaan lama dan meneruskan bidang batik?**

MA : *Takdok* [tiada], (ketawa sambal menggeleng kepala) *mugo* [nasib] *sayo* [saya] *tok* [tidak] rajin lagi *kijo* [kerja] lain teruh [terus] batik jah [sahaja] *cumo* [cuma] - keno [kena] gitulah kreatif la *apo* [apa] tahap tahap *loni* [sekarang] *kei* [kan] tahap

batik pun *slow* [perlahan] *kei* [kan] batik *down* [jatuh] sikit *kito* [kita] *keno* [perlu] kreatif la *keno* [perlu] cari *tepak* [tempat] *hok* [yang] *mano* [mana] *hok* [yang] kito [kita] *bulih* [boleh] naik---

HS : Bagaimanakah encik membahagikan masa dalam membuat batik dan juga bersama keluarga?

MA : *Takdok* [tiada] *biaso* [biasa] *supo* [serupa] *kirjo* [kerja] itu ni pukul *lape* [lapan] *sapa* [sampai] *pukol* [pukul] *limo* [lima] *kade-kade* [kadang-kadang] *tamboh* [tambah] *tamboh* [tambah] *loni* [sekarang] *koho* [semakin] *takdok* [tiada] *takdok* [tiada] disiplin *takdok* [tiada] terikat *maso* [masa] *kijo* [kerja] *banyok* [banyak] *kito* [kita] *kijo* [kerja] *kade-kade* [kadang-kadang] *sapa* [sampai] pukul satu pukul dua [dua] pagi *biaso* [biasa] *kalu* [kalau] *sayo* [saya] *melukih* [melukis], *sayo* [saya] *melukih* [melukis] *biaso* [biasa] *semaleme* [semalaman] la itu *tengoh-tengoh* [tengah-tengah] *male* [malam] *kei* [kan] *maso* [masa] *dale* [dalam] 2015 [dua ribu lima belas] *maso* [masa] tu [itu] saya *duk* [duduk] *tengoh* [tengah] giat--

HS : Apakah halangan yang encik hadapi dalam bidang batik?

MA : *Halenge* [halangan] gak naik jatuh jatuh naik *tu* [itu] ---

HS : Adakah halangan tersebut memutuskan semangat encik untuk membuat batik?

MA : Putus *tu* [itu] tidak putus *raso* [rasa] *slow* [perlahan] *down* [jatuh] la *metar* [sekejap] *lepahtu* [selepas itu] apabila *kito* [kita] bulih [boleh] *idea* baru *dei* [dan] *ore* [orang] boleh *terimo* [terima] *apo* [apa] *hok* [yang] *kito* [kita] buat *tu* [itu] *ho* [ya] *kito* [kita] naik balik

TAMAT BAHAGIAN D

BAHAGIAN E: SUMBANGAN/CABARAN

HS : Apakah antara sumbangan lain yang pernah encik berikan kepada masyarakat ataupun dalam kalangan penduduk setempat selain mengajar mereka mengenai ilmu batik ini?

MA : *Sumbange* [sumbangan] *gak takdok* [tiada] *cumo* [cuma] itu lah ilmu la *sayo* [saya] ilmu *pahtu* [selepas itu] *loni* [sekarang] *sayo* [saya] *kiro* [kira] *bulih* [boleh] *kato* [kata] *kei* [kan] *mace* [macam] *duto* [duta] la *duto* [duta] TIC pusat *perlanconge* [perlancongan] *kei* [kan] jadi *kalo* [kalau] *ado* [ada] program *mano-mano* [mana-mana] *dio* [dia] akan *bowok* [bawa] *sayo* [saya] dan *sayo* [saya] *denga* [dengan] *mano* [mana] sebagai interaktif *denga* [dengan] pengunjung *makno* [makna] *kito* [kita] *lukih* [lukis] *kito* [kita] *lukih* [lukis] *ore* [orang] mari *kala* [warna] dari situ *ore* [orang] *tanyo* [tanya] *kito* [kita] jawab, *ore* [orang] *tanyo* [tanya] *kito* [kita] jawab.

HS : Bagaimanakah cara encik berjaya menjadi salah seorang penyumbang yang mampu membanggakan negara dan mengangkat bidang batik ini?

MA : Insyallah lah mungkin dengan *apo* [apa] (berfikir) ni hasil tangan *sayo* [saya] *tu* [itu] *bulih* [boleh] lah sebab tahun *bilu* [bila] dua puluh [20] *berapo* [berapa] *lukise* [lukisan] *sayo* [saya] *pernoh* [pernah] ke Van Gogh tapi saya *tak gi* [pergi] la *lukise* [lukisan] *jah* [sahaja] *gi* [pergi] *kalu* [kalau] *kiro-kiro* [kira-kira] *lukise* [lukisan] *sayo* [saya] *meme* [memang] *banyak* [banyak] *mano* [mana] *mano* [mana] pun *ado* [ada] mungkin *sayo* [saya] *pon* [pun] sendiri pun *tok* [tidak] tahu

kalu [kalau] *bowoh* [bawah] *hok* [yang] *lukise* [lukisan] *sayo* [saya] tu *biaso* [biasa] *kalu* [kalau] saya jual di sekitar-sekitar *koto bharu* [Kota Bharu] tu [itu] *kei* [kan] di *koto baru* [Kota Bharu] di besut *biaso* [biasa] *ore* [orang] luar *ore* [orang] putih beli *ado* [ada] Switzeland ada Jerman *pahtu* [lepas itu] baru ni UKM, UKM *dio* [dia] *bowoh* [bawah] *kajie* [kajian] etnik *dio* [dia] *bowok* [bawa] *lukise* [lukisan] *sayo* [saya] *selamo* [selama] *sebule* [satu bulan] *dio* [dia] pameran di Van Gogh *lukise* [lukisan] tu *lukise* [lukisan] empat [4] beradik siri, topeng *so* [satu] duduk di galeri di Van Gogh *so* [satu] duduk di UKM *so* [satu] duduk di Khazanah Nasional *so* [satu] lagi *jah* [sahaja] duduk *ado* [ada] *denge* [dengan] *sayo* [saya] ---

HS : Apakah cabaran yang encik hadapi sewaktu ingin mengangkat seni batik ini agar dikenali oleh ramai orang?

MA : Seni batik ni *dio* [dia] *cabare* [cabaran] *tulah* [itulah] *makno* [makna] *mace* [macam] *loni* [sekarang] *kei* [kan] *ado* [ada] *doh* [dah] di *sekoloh* [sekolah] *skoloh* [sekolah] di *sekoloh* [sekolah] pun *ado* [ada] *apo* [apa] ni subjek *lukise* [lukisan] kertas enam [6] *daripado* [daripada] situ lah boleh boleh *napok* [nampak] itu tapi *hok* [yang] tu [itu] tu *dikiro* [dikira] *budok* [budak] *budok* [budak] pun *dio* [dia] mari *denge* [dengan] *sayo* [saya] *jugok* [juga] *kade -kade* [kadang-kadang] *dio* [dia] mari *wak* [buat] mari *study* [belajar] kelompok *kei* [kan] *dio* [dia] *tanyo* [tanya] *kito* [kita] lagu *mano* [macam mana] *lagu mana* [macam mana] *pasa* [pasal] cikgu pun *buke* [bukan] tahap tahap *dio* [dia] itu tu [itu] *dio* [dia] tahu tapi *pengaleme* [pengalaman] *dio* [dia] tu *takdok* [tiada]

TAMAT BAHAGIAN E

BAHAGIAN F: HARAPAN

HS : Apakah harapan encik kepada generasi sekarang yang berkecimpung di dalam bidang seni batik ini?

MA : Tapi *loni* [sekarang] *kalu* [kalau] tengok *hok* [yang] yang keluar *daripado* [daripada] *IKN* [Institute Kraf Negara] *dok* [bukan] *Institute kraf negaro* [kraf negara] tu *kei* [kan] *apo* [apa] *ni* [ini] *caro* [cara] *pemikire* [pemikiran] *dio* [dia] *tu* [itu] jauh *doh* [dah] lebih *pado* [pada] *kito* [kita] dulu *makno* [makna] *advance* [maju] *doh* [dah] sikit *doh* [dah] *dio* [dia] *tu* [itu] *denga* [dengan] bantu *kraftange* [kraftangan] jadi *loni* [sekarang] *melonjok* [melonjak] la *makno* [makna] *design* [reka bentuk] *kito* [kita] *pasa* [pasal] *kito* [kita], *kito* [kita] *berlawe* [berlawan] *denga* [dengan] Indonesia, Indonesia *dio* [dia] *claim* [dakwa] batik *ni* [ini] *hok* [yang] *dio* [dia] tapi *kito* [kita] batik *ni* [ini] *universal* [sejagat] *semuo* [semua] *ado* [ada] di Cuba *ado* [ada] di Afrika *ado* [ada] *semuo* [semua] *ado* [ada] *tokleh* [tidak boleh] *kato* [kata] *hok* [yang] *dio* [dia] tapi - *kito* [kita] ni *keno* [kena] *ado* [ada] *caro* [cara] *identity* [pengenalan] *kito* [kita] sendiri - tapi *loni* [sekarang] *ado* [ada] *doh* [dah] *ore* [orang] *saloh* [salah] *sore* [sorang] *ore* [orang] *mudo* [muda] *makno* [makna] *dio* [dia] *buak* [buat] batik tu [itu] *pahtu* [lepas itu] di *sapot* [sokong] oleh *kraftange* [kraftangan] jadi *namo* [nama] *dio* [dia] *ni* [ini] *ado* [ada] di persada *dunio* [dunia] - *makno* [makna] *tok* [tak] pelik la *kerajae* [kerajaan] *tulung* [tolong] la

HS : Apakah harapan encik terhadap anak muda dalam bidang batik?

MA : *Nok* [hendak] suruh *rama* [ramai], *cumo* [cuma] *loni* [sekarang] di institute kraf tu [itu] *saloh* [salah] satu *daripado* [daripada] *itu nyo* [itu nya] *pahtu* [lepas itu] lain tu [itu] *takdok* [tiada] lagi la *pahtu* [lepas itu] *nok* [hendak] *nok* [hendak] *royaknyo* [cakapnya] kau *kito* [kita] *nok* [hendak] *nok* [hendak] ajar *budok* [budak] *budok* [budak] *kapung* [kampung] *apo* [apa] gini *payoh* [payah] *budok* [budak] *budok* [budak] *loni* [sekarang] *dok* [tidak] *minak* [minat] ---

HS : **Adakah encik rasa batik akan sentiasa diingati dan digunakan sehingga masa akan datang?**

MA : Mungkin, - akan *diguno* [diguna] *kei* [kan] sebab selagi selagi *ado* [ada] *ore* [orang] *buak* [buat] *dok* [duduk] *cumo* [cuma], *cumo* [cuma] tugas *nok* [hendak] suruh *pickup* [ambil] *pelangge* [pelanggan] tu [itu] *ore* [orang] *hok* [yang] *buak* [buat] tu [itu] *keno* [perlu] *mikir* [berfikir] *caro* [cara] *lagu mano* [macam mana] teknik *lagu mano* [macam mana] *nok* [hendak] suruh *ore* [orang] *minak* [minat] beli *pahtu* [selepas itu] *support* [sokong] *kerajaae* [kerajaan] *paka* [pakai] batik hari *khamie* [khamis] *kei* [kan]

HS : **Bagaimanakah cara yang terbaik untuk sentiasa mengekalkan batik di pasaran dan juga dikalangan remaja?**

MA : Tu lah *kito* [kita] *keno* [perlu] *apo* [apa] ni *pereko* [pereka] *pereko* [pereka] fashion tu [itu] *kei* [kan] *ho* [ya] tu [itu] *dio* [dia], *dio* [dia] *pulok* [pula] *memaikie* [memakai] *perane* [peranan] tapi *kalo* [kalau] *kito* [kita] *kito* [kita] semua *nok* [hendak] *buak*, [buat] *kito* [kita] *tok* [tidak] mampu *hok* [yang] tu [itu] tu [itu]

bahagie [bahagian] *pereke* [pereka] *fashion pulok* [pula] *dio* [dia] *ake* [akan] *caro* [cara] *lagu mano* [macam mana] *nok* [hendak] cari minat *ore* [orang] *mudo* [muda] *paka* [pakai] batik *loni* [sekarang] pun *napok* [nampak] *ado* [ada] *doh* [dah] fesyen fesyen *mano* [mana] baju *kemejo* [kemeja] pun *buke* [bukan] kato [kata] baju *kemejo* [kemeja] *zame* [zaman] dulu gak *straight* [lurus] *buak* [buat] *design* [reka bentuk] *depe* [depan] *dok* [tidak] *doh* [dah] *loni* [sekarang] *makno* [makna] *bulih* [boleh] *paka* [pakai] *nga* [dengan] *jin* [jeans] pun *bulih* [boleh] *paka* [pakai], *denga* [dengan] seluar pendek pun *bulih* [boleh] *paka* [pakai] batik, *kito* [kita] *nok* [nak] *staro* [lebih kurang] style tu

HS : Pada pandangan encik, remaja harus memilih bakat ataupun minat untuk dijadikan kerjaya?

MA : Oh, paling minat la bakat ni *kito* [kita] *bulih* [boleh] *asuh* [mengasuh] *minak* [minat] *tu* [itu] dulu, *kalo* [kalau] *tok* [tak] *minak* [minat] *meme* [memang] *tu* [itu] ---

HS : Apakah harapan encik yang masih belum tercapai terhadap industry batik di negara kita?

MA : *Cumo* [cuma] *tu* [itu] *jah* [sahaja] *nok* [hendak] suruh *ore* [orang] kenal melalui hasil *tange* [tangan] *kito* [kita] la *maso* [masa] pasal *kalu* [kalau] ikut *dio* [dia] *kei* [kan] *loni* [sekarang] *ado* [ada] satu *pertandinge* [pertandingan] *pialo* [piala] seri *indo* [Indonesia] *tu* [itu] *kei* [kan] tapi *sayo* [saya] *tok* [tak] *pernoh* [pernah] *masok* [masuk] *cumo* [cuma] *sayo* [saya] ni *bahagie* [bahagian] ikut luar la *kalo* [kalau]

sayo [saya] *ni* [ini] untuk *ore* [orang] kenal *tu* [itu] *dio* [dia] *ado* [ada] *group - group* [kumpulan-kumpulan] *dio* [dia] *jugok* [juga] *sayo* [saya] bab bab *pakaie* [pakaian] *ni* [ini] *kiro* [kira] *sayo* [saya] *tolok* [tolak] tepi untuk komersial *ni* saya *tolok* [tolak] tepi *cumo* [cuma] *loni* [sekarang] *ore* [orang] *kena* [kenal] *sayo* [saya] *atah* [atas] dasar *lukise* [lukisan] *denga* [dengan] batik *lepah* [lepas] smutar *makno* [makna] smutar *ni* *nok* [nak] *royak* [bagitahu] *cito* [cerita] batik *lepah* [lepas] *ni* [ini] (bunyi burung) asal daripada *alok* [sebelah] Thailand *nu* [sana] tapi *loni* [sekarang] di *pasarae* [pasar] *loni* [sekarang] *hok* [yang] *dio* [dia] *warno* [warna] *warno* [warna] air *gitu* [begitu] *kei* [kan] *warno* [warna] pudar *gitu* [begitu] *cumo* [cuma] *loni* [sekarang] *kito* [kita] *buak* [buat] balik *kito* [kita] *angkak* [angkat] *kito* [kita] buat *warno* [warna] *tere-tere* [terang-terang] *design-design* [reka bentuk-reka bentuk] *kito* [kita] *design* [reka bentuk] *kelate* [Kelantan] *mace* [macam] wau *mace* [macam] *kerih* [keris] - *lepah* [selepas] *tu* [itu] *dio* [dia] *ado* [ada] *gotu* [macam] *pulok* [pula] *dio* [dia] *ado* [ada] *peminak* [peminat] *dio* [dia] walaupun *tok* [tidak] *rama* [ramai] walau *tak* [tidak] *slow* [perlahan] pun *ore* [orang] *paka* [pakai] batik *lepah* *ni* [ini] tapi *dio* [dia] *ado* [ada] *peminak* [peinnat] *mace* [macam] *persatue* [persatuan] *busano* [busana], silat, ikut *ajarae* [ajaran] *pengajie* [pengajian] *isle* [islam] *perubakte* [perubatan] *isle* [islam] *ore* [orang] *tok* [tidak] buat *alah* [sangat] *mano* [mana] la batik *ni* [ini], eh batik *lepah* *ni* [ini] *loni* [sekarang] *bulih* [boleh] *kato* [kata] *kei* [kan] *sayolah* [sayalah] pelupur *bahagie* [bahagian] batik *lepah* *ni* [ini] yang *daripado* [daripada] *alok* [sebelah] *sie* [Siam] *ni* [ini]. ---

TAMAT BAHAGIAN F

Dengan ini tamatlah sesi temubual mengenai pengalaman dan sumbangan ialah Encik Mohd Asri Bin Mat Yaman di sepanjang berkhidmat sebagai Pengusaha Batik. Kami mengucapkan terima kasih di atas kesudian dan kerjasama yang diberikan oleh beliau dalam menyempurnakan wawancara ini. Adalah diharapkan dengan hasil temubual ini dapat menyumbang kepada perkembangan ilmu dalam bidang seni batik ini untuk para penggiat seni pada masa akan datang. Sekian, terima kasih.

RUJUKAN

- Badaruddin, M. I., Soon, S., Lee, L., Sahibil, Z., & Mohd Saad, M. L. I. H. (2019). *Teori Dan Kaedah Analisa TERHADAP Nilai APRESIASI motif reka ... - IJHAM*. THEORIES AND METHODS IN ANALYSING TRADITIONAL MALAY MOTIF DESIGNS: AN OVERVIEW COMPARISON. <http://www.ijham.com/PDF/IJHAM-2019-05-06-05.pdf>
- Muhammad Bakti, N. A. S., & Hanafiah, M. G. (2021). *Perubahan Pembuatan Batik Kapas di Terengganu - UKM*. PERUBAHAN PEMBUATAN BATIK KAPAS DI TERENGGANU. <http://journalarticle.ukm.my/18387/1/52626-173035-1-SM.pdf>
- Nurmaizan, H. (1970, January 1). *Simbol Dalam penerapan teori Keindahan Oleh Johann Joachim Winckelmann*. UNIMAS Institutional Repository. <https://ir.unimas.my/id/eprint/35882/>
- Omar, A. (2023, February 21). *Batik malaysia: Warisan Budaya Terunggul*. Omar Ali. <https://omarali.com.my/batik-malaysia/>
- Ramli, H. (2007, November). *'batik painting' dan 'painting batik' Dalam Perkembangan ... - core*. 'BATIK PAINTING' DAN 'PAINTING BATIK' DALAM PERKEMBANGAN SENI LUKIS MODEN MALAYSIA. <https://core.ac.uk/download/pdf/11933649.pdf>
- Sarah, S. (2021). *Seni Lukisan batik*. CRAFT La. <https://craftla.co/courses/seni-lukisan-batik-malaysia/>
- Wardina, S. (2021, December 3). *Batik malaysia: Warisan Sepanjang Zaman*. Dewan Budaya. <https://dewanbudaya.jendeladbp.my/2021/12/03/770/>
- Dewan Bahasa Dan Pustaka
(2017), Seniman, <https://prpm.dbp.gov.my/cari1?keyword=seniman>
- (2011, April 23). Kraf Batik. Retrieved from <http://lamanseni09.blogspot.com/2011/04/kraf-batik.html>
- (2008, December 5). Batik-Cara Mempopularkannya. *Blog*. Retrieved from <http://cikgutanc1.blogspot.com/2008/12/batik-cara-mempopularkannya.html>

LAMPIRAN

LOG WAWANCARA

Berikut merupakan temubual sejarah lisan yang telah dijalankan oleh Nursyazwani binti Mohd Nawi, Hanun Syamimi binti Mohammad bersama Encik Mohd Asri bin Mat Yaman mengenai pengalaman beliau dalam mengusahakan seni batik. Temubual ini dijalankan di rumah beliau iaiti di Lot 1015 Jalan Surau Lama, Kampung Besar Semerak 16700 Pasir Puteh Kelantan pada 15 Jun 2023 bersamaan pada pukul 3:00 petang hari Selasa. Tujuan temubual ini dijalankan adalah bertujuan untuk mengenal pasti keunikkan dan juga segala pengalaman yang diperolehi oleh Encik Mohd Asri bin Mat Yaman di Pasir Puteh, Kelantan.

Hasil daripada temuramah ini akan dibukukan, disimpan dan dipamerkan di bilik sumber UiTM Kampus Machang supaya dapat menjadi bahan rujukan pada masa akan datang. Temubual ini terbahagi kepada 6 bahagian.

MASA	SUBJEK	NAMA/TEMPAT/RUJUKAN
0:00	Ucapan Pembukaan Temubual	Hanun Syamimi Binti Mohammad
BAHAGIAN A: LATAR BELAKANG		
0:02:05	LATAR BELAKANG PERIBADI MENJELASKAN TENTANG LATAR BELAKANG DIRI DAN KELUARGA	Mohd Asri Bin Mat Yaman Puyie (Nama timangan)

		Norihan Ishak Kota Bharu
0:02:37	Menceritakan tentang latar belakang keluarga	1991 (berkahwin) 3 orang cahaya mata 1 cucu
0:04:25	Menceritakan zaman kanak-kanak dibesarkan oleh datuk.	JKR Pasir Mas
0:04:56	Menceritakan tentang cara didikan dan asuhan dimana beliau dijaga oleh datuk dan nenek.	
0:05:31	Menceritakan akan hobi beliau iaitu bermain mainan kampung seperti membajak padi dan sebagainya	
0:06:05	Menceritakan tentang cita – cita beliau tidak mempunyai sebarang cita-cita hal ini kerana masih kecil dan tidak terlalu hebat dalam bidang akademik	
0:06:48	Memberitahu seorang anak perempuan dan isteri beliau sahaja yang masih menetap di rumah	

0:07:42	Menceritakan tentang filem kegemaran beliau iaitu seperti 999, majalah 3, national geography	
0:07:39	Menceritakan tentang idola beliau dalam bidang batik	Ismail Mat Hussin
0:08:22	Memberitahu tentang kehebatan idola beliau	
0:08:34	Menceritakan buku kegemaran beliau iaitu buku gila-gila fantasi	
BAHAGIAN B: SEJARAH PENDIDIKAN		
0:09:24	Latar belakang Pendidikan Menceritakan tentang Pendidikan beliau dari peringkat sekolah rendah hingga ke sekolah menengah.	Sekolah Rendah di Pasir Mas Sekolah Kebangsaan Pasir Mas Sekolah Menengah Semerak
0:10:46	Menceritakan kehidupan beliau selepas tamat SPM	
0:11:15	Bercerita tentang jarak sekolah dengan rumah	2 Kilometer 6/7 Kilometer (Sekolah Menengah)
0:11:38	Meminati mata pelajaran Geography dan menceritakan sebab meminati mata pelajaran itu.	
0:12:23	Menceritakan pengalaman dalam menyertai kelab persatuan pengakap	

0:12:45	Menceritakan halangan yang dihadapi ketika mendapatkan Pendidikan	
0:14:31	Menceritakan cita-cita di zaman sekolah iaitu seperti askar, polis.	
0:14:56	Memberitahu tentang pengorbanan kedua ibu bapa ketika beliau melanjutkan pelajaran	
0:15:22	Belajar merupakan kewajipan untuk beliau yang menjadi dorongan untuk beliau	
0:16:52	Prinsip utama semasa belajar adalah untuk segera tamat belajar	
0:17:22	Menceritakan pengalaman beliau dalam meneruskan pembelajaran dimana beliau menduduki SPM sebanyak beberapa kali.	
0:18:34	Memberitahu tentang nasihat daripada ibu bapa agar sentiasa belajar	
BAHAGIAN C: KERJAYA AWAL		
0:19:05	Menceritakan pengalaman beliau selepas tamat pengajian di mana melakukan kerja – kerja kampung.	
0:19:25	Memberitahu tempat pertama bekerja	Syarikat Ismadi Bunut Payong
0:19:47		SPM 1982

	Memberitahu pada tahun berapa beliau mula berkerja.	1983 1984 1986
0:19:55	Menceritakan penglibatan beliau dalam bidang seni	
0:20:45	Memberitahu anggaran gaji bulanan yang diperoleh.	
0:20:57	Menceritakan tentang pengalaman manis semasa bekerja	
0:21:22	Berkongsi berkenaan pencapaian beliau ketika bekerja	
0:22:05	Mempunyai minat sendiri yang mendorong beliau untuk menceburi bidang batik	
0:22:30	Menceritakan tentang bagaimana beliau boleh terlibat dalam bidang batik	
0:22:53	Berkongsi mengenai sokongan yang diperoleh dari keluarga	
0:23:09	Menceritakan tentang galakkana yang diberikan dengan minat sendiri	
0:23:22	Berkongsi berkenaan tidak mempunyai pekerjaan lain selain batik dari mula	

0:23:36	Menceritakan akan pekerjaan dalam bidang batik lebih mudah berbanding bidang lain kerana tidak terikat dengan masa	
BAHAGIAN D: KERJAYA SENI		
0:24:10	Menceritakan dimana beliau mula mempelajari tentang batik.	
0:24:35	Berkongsi berkenaan sambutan yang diperolehi	
0:24:58	Memberitahu tentang bagaimana beliau bertahan dalam bidang batik untuk menyara keluarga	
0:25:24	Menceritakan bagaimana beliau boleh berminat dengan seni batik	
0:25:47	Menceritakan mengapa memilih seni batik berbanding seni yang lain	
0:26:20	Berkongs berkenaan alat- alatan untuk menghasilkan batik	
0:27:00	Menceritakan tentang tenaga yang mengajar beliau mengenai bidang batik	
0:27:43	Menceritakan siapa orang pertama yang mengajar berkenaan batik	Azemi Yahya
0:27:58	Menceritakan tentang kepakaran orang yang mengajar beliau batik	Kraftangan Malaysia
0:28:24	Memberitahu tentang perasaan beliau dalam menghasilkan batik	

0:28:54	Menceritakan tentang pengalaman beliau menjadi seorang tenaga pengajar dan pengalaman yang tidak dapat dilupakan	Kedah
0:29:46	Menceritakan kos yang digunakan untuk menghasilkan batik dimana bergantung kepada keadaan semasa	
0:30:20	Menceritakan tentang alatan-alatan yang diperlukan untuk kegunaan batik	Kota Bharu
0:30: 53	Berkongsi cerita berkenaan corak batik yang paling rumit untuk dihasilkan.	
0:32:02	Menceritakan pengalaman yang tidak boleh dilupakan semasa menghasilkan batik yang rumit.	
0:32:47	Menceritakan berkenaan corak batik yang paling susah untuk dihasilkan	
0:33:19	Berkongsi berkenaan menghasilkan corak batik dimana beliau memerlukan pertolongan dari sahabat-sahabat handai juga.	Indonesia
0:34:57	Menceritakan tentang corak batik yang paling terkenal	Kuala Lumpur Kelantan Sri Indon
0:35:59	Menceritakan tentang teknik-teknik yang digunakan untuk menghasilkan batik	

0:36:33	Berkongsi mengenai teknik batik yang paling rumit untuk dihasilkan	PCB
0:37:15	Berkongsi mengenai alat-alat kemudahan teknologi yang ada berbanding kemudahan alatan dahulu untuk menghasilkan batik	
0:38:00	Menceritakan berkenaan tempahan batik yang banyak dan bagaimana beliau menyiapkannya	
0:38:40	Berkongsi berkenaan berapa lama masa di ambil untuk menyiapkan satu tempahan	
0:39:09	Menceritakan tentang adakah beliau mempunyai ramai pekerja	Sabah Perlis
0:39:47	Berkongsi berkenaan pandangan keluarga terhadap bidang seni batik	
0:40:10	Menceritakan pengalaman bergelar anak seni sebagai satu profession yang sukar	
0:40:24	Berkongsi berkenaan kecederaan yang dihadapi sepanjang bergelar anak seni	
0:40:43	Menceritakan tentang bagaimana social media digunakan untuk mempromosikan batik	
0:40:57	Berkongsi mengenai beliau melayan pelanggan yang mempunyai kerenah yang cerewet	
0:41:20	Menceritakan tentang pengalaman kerja beliau dalam bidang batik	

0:41:58	Bercerita mengenai beliau membahagikan masa dalam membuat batik dan bersama keluarga	
0:42:34	Menceritakan halangan yang dihadapi dalam bidang batik	
0:42:51	Menceritakan halangan yang dihadapi dalam bidang batik	
BAHAGIAN E: SUMBANGAN		
0:43:15	Menceritakan tentang sumbangan beliau dalam mengajar ilmu batik kepada masyarakat	
0:44: 08	Berkongsi mengenai bagaimana beliau berjaya menjadi salah seorang penyumbang yang mampu membanggakan negara	UKM Kota baru Switzerland Jerman Van Gogh
0:45:46	Menceritakan tentang cabaran yang dihadapi untuk mengangkat seni baik ini agar dikenali	
BAHAGIAN F: SUMBANGAN		
0:46:38	Menceritakan tentang harapan beliau akan generasi sekarang dalam bercimpung dalam bidang batik	IKN Cuba Indonesia Afrika

0:48:00	Menceritakan berkenaan harapan terhadap anak muda dalam bidang batik	
0:48:27	Berkongsi berkenaan adakah batik akan sentiasa diingati dan digunakan untuk masa akan datang	
0:48:56	Menceritakan bagaimana untuk mengekalkan batik dalam pasaran	
0:49:48	Berkongsi pendapat berkenaan sama ada remaja harus memilih bakar ataupun minat untuk dijadikan kerjaya	
<u>0:50:01</u>	Menceritakan berkenaan harapan beliau terhadap industry batik	Indonesia

DIARI KAJIAN

MASA	TARIKH	PERKARA	TINDAKAN
8.00 pagi – 10.00 pagi	6/2/2023 (Isnin)	<p>Pensyarah menjelaskan setiap tugas yang akan dilakukan sepanjang semester.</p> <p>Pensyarah kami menjelaskan setiap satu tugas yang perlu dilakukan sepanjang semester ini berlangsung. Antara penjelasan ini termasuklah melakukan kertas kerja, menyiapkan senarai soalan, abstrak, artikel dan juga transkrip. Pensyarah juga turut memberikan tema kepada kami untuk transkrip yang bertemakan “seni”.</p>	Membuat catatan mengenai tugas yang dijelaskan oleh pensyarah. Selain itu, kami juga sempat bertanyakan kepada pensyarah mengenai sesuatu tugas yang kurang jelas.
8.00 pagi – 10.00 malam	7/2/2023 (Selasa)	<p>Pencarian Artis Veteran</p> <p>Kami diberikan masa untuk mencari tokoh untuk ditemubual yang berkait dengan tema seni seperti seni lukis, batik, pelakon, penyanyi dan sebagainya. Pencarian tokoh yang berkaitan dengan seni ini adalah dengan menggunakan facebook dan whatsapp kerana ianya mudah dan senang untuk digunakan sepanjang proses pencarian berlangsung.</p>	Kami berdua berbincang mengenai tugas yang diberikan oleh pensyarah. Tidak hanya itu, kami juga turut membahagikan tugas untuk mencari tokoh seni yang sesuai dan lapang untuk dilakukan temubual. Pembahagian tugas kami dimulakan dengan mencari tokoh di laman sosial dan cuba untuk mendapatkan nombor telefon tokoh itu.

8.00 pagi – 10.00 malam	8/3/2023 (Rabu)	<p>Menghantar mesej dan membuat pengesahan</p> <p>Kami turut menghantar mesej kepada tokoh seni tersebut melalui applikasi whatsapp untuk menjelaskan tujuan kami ingin menemubual beliau. Kami juga turut menjelaskan mengenai tugas yang diberikan oleh pensyarah kami dan berbincang dengan baik bersama tokoh tersebut untuk mengetahui sama ada beliau bersetuju untuk ditemubual ataupun sebaliknya.</p>	Kami mendapatkan nombor telefon tokoh seni tersebut di laman sosial facebook lalu kami menghubungi beliau untuk menjelaskan dengan lebih terperinci mengenai tugas kami. Kami juga turut memperkenalkan diri, dan bertanya kepada beliau sama ada bersetuju ataupun tidak untuk ditemubual berkaitan dengan seni yang dilakukan oleh beliau.
1.00 tengah hari – 4.00 petang	12/3/2023 (Sabtu)	<p>Mengatur tarikh, masa dan tempat temubual.</p> <p>Kami berbincang dengan tokoh seni yang telah dipilih untuk ditemubual bersama iaitu pada 7 Jun 2023 hari rabu, jam 2.00 petang bertempat di tempat pembuatan batik beliau di Pasir Puteh. Kedua pihak bersetuju dengan memilih tarikh dan masa yang ditetapkan.</p>	Kami mencatat mengenai tarikh, masa dan juga tempat untuk ditemubual yang ingin dilakukan supaya tidak lupa.
2.00 petang – 5.00 petang	3/4/2023 (Isnin)	<p>Bertukar tarikh dan tempat temujanji untuk ditemubual</p> <p>Kami berbincang dengan tokoh seni tersebut untuk bertukar</p>	Kami membuat keputusan untuk menghubungi tokoh seni dan berbincang untuk memilih tarikh, masa dan

		<p>tarikh temubual di atas kesulitan yang dihadapi oleh pihak kami. Tarikh baru yang dipersetujui oleh kedua pihak adalah pada 15 Jun 2023 pada hari khamis jam 3.00 petang bertempat di kediaman tokoh tersebut di lot 1015 Jalan Surai Lama, Kampung Besar Semerak, Pasir Puteh, Kelantan.</p>	<p>juga tempat yang lain untuk melakukan prose stemubual disebabkan oleh beberapa kesulitan yang berlaku.</p>
<p>3.00 petang – 5.45 petang</p>	<p>15/6/2023 (Khamis)</p>	<p>Temubual bersama tokoh seni Temubual telah diadakan bersama seorang tokoh seni pada tarikh 15 Jun 2023 pada hari khamis jam 3.00 petang bertempat di kediaman tokoh tersebut di</p> <p>Pasir Puteh, Kelantan. Proses temubual ini adalah dilakukan secara bersemuka oleh kedua-dua pihak.</p>	<p>Kami bertemu dan mengadakan sesi temubual bersama tokoh seni pada tarikh 15 Jun 2023 pada hari khamis jam 3.00 petang bertempat di kediaman tokoh tersebut di</p> <p>Semerak, Pasir Puteh, Kelantan. Kami merekodkan sesi temubual tersebut sehingga selesai pada jam 5.00 petang.</p>
<p>2.00 petang – 10.00 malam</p>	<p>21/6/2023 (Jumaat)</p>	<p>Menyunting video dan rakaman suara temubual Kami menyunting video dan rakaman suara semasa temubual diadakan. Hal ini kerana, terdapat beberapa slot dan juga masalah</p>	<p>Kami menggabungkan video-video dan rakaman suara dan memastikan video itu dalam format mp4 manakala rakaman suara dalam format mp3.</p>

		ketika temubual bersama tokoh seni itu dijalankan.	
2.00 petang – 9.00 malam	24/6/2023 (Isnin)	Membuat persediaan transkrip Kami membuat penyediaan untuk melakukan transkrip.	Kami mula menghasilkan transkrip dengan menonton semula rakaman video dan suara temubual yang dijalankan bersama tokoh seni yang dipilih oleh kami tersebut.
2.00 petang – 10.00 malam	18/7/2023 (Sabtu)	Melakukan beberapa proses penyuntingan transkrip	Kami memperbaiki semula transkrip yang dilakukan dengan memastikan tiada ejaan yang salah dan meneliti semula transkrip yang dihasilkan oleh kami.
2.00 petang – 12.00 malam	29/7/2023 (Sabtu)	Menghantar transkrip yang lengkap kepada pensyarah	Kami menghantar dokumen transkrip yang lengkap kepada pensyarah ke dalam fail yang telah dibuat oleh pensyarah kami di Google Classroom.

SENARAI SOALAN

A. LATAR BELAKANG

1. Bolehkah kami tahu nama penuh encik?
2. Adakah encik mempunyai nama timangan atau nama yang sering dipanggil oleh kenalan?
3. Apakah nama penuh bapa encik?
4. Apakah nama penuh ibu encik?
5. Bila dan dimanakah encik dilahirkan?
6. Pada tahun berapakah encik mendirikan rumahtangga?
7. Boleh kami tahu apakah nama isteri encik?
8. Apakah pekerjaan isteri encik?
9. Bolehkah encik kongsi sedikit sebanyak mengenai perkahwinan encik?
10. Adakah encik masih mempunyai anak yang dalam tanggungan universiti atau semuanya sudah bekerja?
11. Adakah anak-anak encik sudah berkahwin semuanya?
12. Adakah encik sudah mempunyai cucu sekarang?
13. Boleh encik kongsi tentang pengalaman pada zaman kanak-kanak?
14. Bolehkah encik ceritakan tentang cara didikan dan asuhan yang diberikan oleh ibu dan ayah kepada encik dan adik beradik?
15. Apakah aktiviti yang encik sering lakukan sekiranya mempunyai masa lapang?
16. Apakah cita-cita yang encik impikan sewaktu kecil sebelum menjadi seorang yang pakar dalam bidang batik?
17. Siapakah yang tinggal bersama encik sekarang?
18. Apakah filem kegemaran encik?

19. Siapakah idola encik?
20. Mengapakah encik menjadikan beliau sebagai idola?
21. Apakah buku kegemaran encik?

B. SEJARAH PENDIDIKAN

1. Pada tahun berapakah encik mula bersekolah?
2. Adakah sekolah encik berdekatan dengan rumah?
3. Apakah matapelajaran kegemaran encik semasa di zaman sekolah?
4. Boleh kami tahu mengapakah encik meminati matapelajaran itu?
5. Sekiranya encik masih ingat, apakah keputusan terbaik encik dalam peperiksaan?
6. Adakah encik bergiat aktif semasa di bangku sekolah rendah seperti menyertai persatuan atau acara sukan?
7. Apakah antara halangan yang encik hadapi sewaktu mendapatkan pendidikan pada masa tersebut?
8. Sewaktu zaman sekolah, pernahkan encik menyandang apa-apa jawatan?
9. Apakah cita-cita encik semasa dibangku sekolah?
10. Bolehkah encik ceritakan pengorbanan yang dilakukan oleh ibu dan ayah ketika encik dan adik beradik melanjutkan pelajaran?
11. Apakah yang menjadi dorongan utama encik ketika belajar?
12. Apakah prinsip hidup encik ketika itu?
13. Apakah yang membuatkan encik bersemangat untuk meneruskan pelajaran pada waktu tersebut walaupun terdapat banyak halangan?
14. Apakah salah satu ungkapan nasihat yang selalu terukir di bibir kedua ibubapa kepada encik mengenai pelajaran?

C. KERJAYA AWAL

1. Apakah bidang pekerjaan pertama encik selepas tamat pengajian?
2. Dimanakah tempat pertama encik mula bekerja?
3. Pada tahun bilakah encik mula bekerja?
4. Adakah encik pernah melibatkan diri dalam bidang seni di usia muda?
5. Adakah ianya dengan kehendak encik sendiri atau dipaksa oleh keluarga?
6. Berapakah anggaran gaji bulanan yang diperolehi?
7. Apakah kenangan manis semasa bekerja?
8. Apakah kenangan yang tidak dapat dilupakan semasa bekerja?
9. Apakah pencapaian encik pada ketika itu?
10. Apakah yang mendorong encik menceburi bidang batik?
11. Adakah seseorang dalam kalangan rakan encik yang mencadangkan pekerjaan itu?
12. Dengan menceburi bidang batik, adakah encik mendapat sokongan yang kuat dari keluarga?
13. Siapakah yang banyak memberi galakkan kepada encik sepanjang bekerja?
14. Adakah encik mempunyai pekerjaan lain sebelum meminati bidang batik?
15. Pada pandangan encik, adakah pekerjaan dalam bidang seni batik lebih mudah berbanding dengan pekerjaan yang sebelumnya?

D. KERJAYA SENI

1. Adakah encik masih ingat lokasi ataupun tempat pertama encik mempelajari ilmu seni batik ini?
2. Pada tahun pertama encik menceburi bidang batik adakah encik mendapat sambutan hingga sekarang?
3. Bagaimanakah encik kekal bertahan dalam bidang batik untuk menyara keluarga encik?
4. Bolehkah encik ceritakan bagaimana encik boleh berminat dengan seni batik?
5. Mengapa encik memilih bidang seni batik, berbanding seni yang lain seperti seni tekap, tembikar atau sebagainya?
6. Boleh kami tahu apakah kemudahan seperti alat-alatan untuk menghasilkan batik yang terdapat pada waktu itu?
8. Berapakah tenaga pengajar yang mengajar encik mengenai batik?
9. Siapakah nama orang yang pertama mengajari encik berkaitan batik ini?
10. Bolehkah encik ceritakan sedikit mengenai orang tersebut, seperti apakah kepakaran beliau?
11. Berdasarkan pengalaman encik, apakah keunikan yang terdapat pada batik? Mungkin encik boleh kongsi.
12. Encik juga pernah menjadi sebagai salah seorang tenaga pengajar yang mengajar orang ramai mengenai penghasilan batik ini. Apakah pengalaman yang tidak dapat dilupakan sewaktu mengajar mereka?
13. Berapakah kos yang digunakan untuk menghasilkan batik?
14. Adakah alatan yang diperlukan mudah untuk encik dapat atau perlu di tempah khas?
15. Berdasarkan pengalaman encik, corak batik jenis yang manakah yang paling rumit untuk dihasilkan?

16. Apakah pengalaman yang tidak boleh dilupakan sewaktu encik menghasilkan batik yang rumit itu?
17. Apakah permintaan corak batik yang paling susah dilukis atau dihasilkan?
18. Adakah encik menghasilkan corak yang susah itu seorang diri ataupun mendapatkan pertolongan daripada pihak lain seperti kawan-kawan dan sebagainya?
19. Menurut pandangan encik, corak batik yang manakah yang paling terkenal?
20. Boleh encik kongsi mengapa corak tersebut paling terkenal dalam kalangan penduduk setempat?
21. Apakah teknik-teknik yang digunakan untuk menghasilkan batik berdasarkan pengalaman encik?
22. Teknik batik yang manakah yang paling susah dilakukan?
23. Menurut encik, adakah alat-alat kemudahan teknologi sekarang ini lebih elok digunakan berbanding kemudahan alatan dahulu untuk menghasilkan batik? Boleh encik jelaskan sebabnya kenapa?
24. Jika encik mendapat tempahan yang banyak, adakah encik mempunyai pembantu untuk tolong ataupun encik menyiapkan semuanya sendiri?
25. Berapa lamakah masa yang diambil untuk menyiapkan satu tempahan?
26. Adakah encik mempunyai ramai pekerja? Atau mengambil beberapa orang yang meminati untuk di ajar dan mewarisi batik?
27. Bagaimanakah pandangan keluarga apabila encik memberitahu mereka ingin menceburi bidang batik dan menjadikan ia sebagai kerjaya?
28. Berdasarkan pengalaman encik, adakah encik merasakan bahawa bergelar anak seni ini adalah satu profession yang sukar?

29. Apakah terdapat jenis kecederaan yang encik alami sepanjang bergelar anak seni?
30. Apakah platform media sosial yang digunakan oleh encik untuk mempromosikan batik yang dihasilkan?
32. Bagaimanakah encik melayan pelanggan yang mempunyai kerenah yang cerewet?
33. Apakah yang membuatkan encik untuk berhenti dari pekerjaan lama dan meneruskan bidang batik?
34. Bagaimanakah encik membahagikan masa dalam membuat batik dan juga bersama keluarga?
35. Apakah halangan yang encik hadapi dalam bidang batik?
36. Adakah halangan tersebut memutuskan semangat encik untuk membuat batik?

E. SUMBANGAN / CABARAN

1. Apakah antara sumbangan lain yang pernah encik berikan kepada masyarakat ataupun dalam kalangan penduduk setempat selain mengajar mereka mengenai ilmu batik ini?
2. Bagaimanakah cara encik berjaya menjadi salah seorang penyumbang yang mampu membanggakan negara dan mengangkat bidang batik ini?
3. Apakah cabaran yang encik hadapi sewaktu ingin mengangkat seni batik ini agar dikenali oleh ramai orang?

F. HARAPAN

1. Apakah harapan encik kepada generasi sekarang yang berkecimpung di dalam bidang seni batik ini?
2. Apakah harapan encik terhadap anak muda dalam bidang batik ini?
3. Adakah encik rasa batik akan sentiasa diingati dan digunakan sehingga masa akan datang?
4. Bagaimanakah cara yang terbaik untuk sentiasa mengekalkan batik di pasaran dan juga dikalangan remaja?
5. Pada pandangan encik, remaja harus memilih bakat ataupun minat untuk dijadikan kerjaya?
6. Apakah harapan encik yang masih belum tercapai terhadap industri batik di negara kita?

SURAT PERJANJIAN

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA PERJANJIAN MENGENAI PROJEK SEJARAH LISAN

Saya MOHD SRI BIN MAT YAMAY K/P:da
5161-12020 dengan ini bersetuju dengan syarat-syarat temubual yang telah diadakan di antara saya dengan Universiti Teknologi MARA. Syarat-syarat tersebut adalah seperti berikut:

1. Rakaman hasil temubual ini adalah bertujuan untuk kegunaan pengajaran, penyelidikan dan penerbitan tanpa melibatkan bayaran/ tuntutan dari mana-mana pihak. Walaubagaimanapun bagi tujuan selain daripada yang tersebut, persetujuan daripada tokoh perlu diperolehi.
2. Rakaman hasil temubual yang tersebut di atas adalah diserahkan dan menjadi hak milik sepenuhnya Universiti Teknologi MARA untuk penyimpanan kekal dan boleh mengambil apa-apa tindakan yang difikirkan perlu bagi memelihara rakaman dan transkrip ini.
3. Pihak Pengajian Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA boleh membuat transkrip rakaman dan transkrip-transkrip ini perlu/tidak perlu disemak oleh tokoh (nterviewee).
4. Rakaman dan transkrip ini akan dibuka kepada semua penyelidik sama ada dari Malaysia atau luar negara yang bertujuan membuat penyelidikan yang sah dengan syarat: -
 - a. Apabila petikan diambil dari rakaman/transkrip ini untuk digunakan di dalam penerbitan, tesis dll., sumbernya (tokoh) hendaklah diakui oleh penyelidik-penyelidik.

.....
(Nama Pensyarah: Nurulannisa Binti Abdullah)
b.p. Penolong Naib Canselor
Pengajian Sains Maklumat
Kolej Pengajian Pengkomputeran, Informatik
dan Media
Universiti Teknologi MARA (UiTM)

GAMBAR

LAMPIRAN 1

Gambar 1: Sesi temubual bersama tokoh seni batik

LAMPIRAN 2

Gambar 2: Sesi temubual bersama tokoh seni batik

LAMPIRAN 3

Gambar 3: Motif lukisan terkenal yang dihasilkan oleh tokoh seni

LAMPIRAN 4

Gambar 4: Corak batik yang terkenal di kalangan setempat

LAMPIRAN 5

Gambar 5: Lukisan yang dihasilkan oleh tokoh seni

LAMPIRAN 6

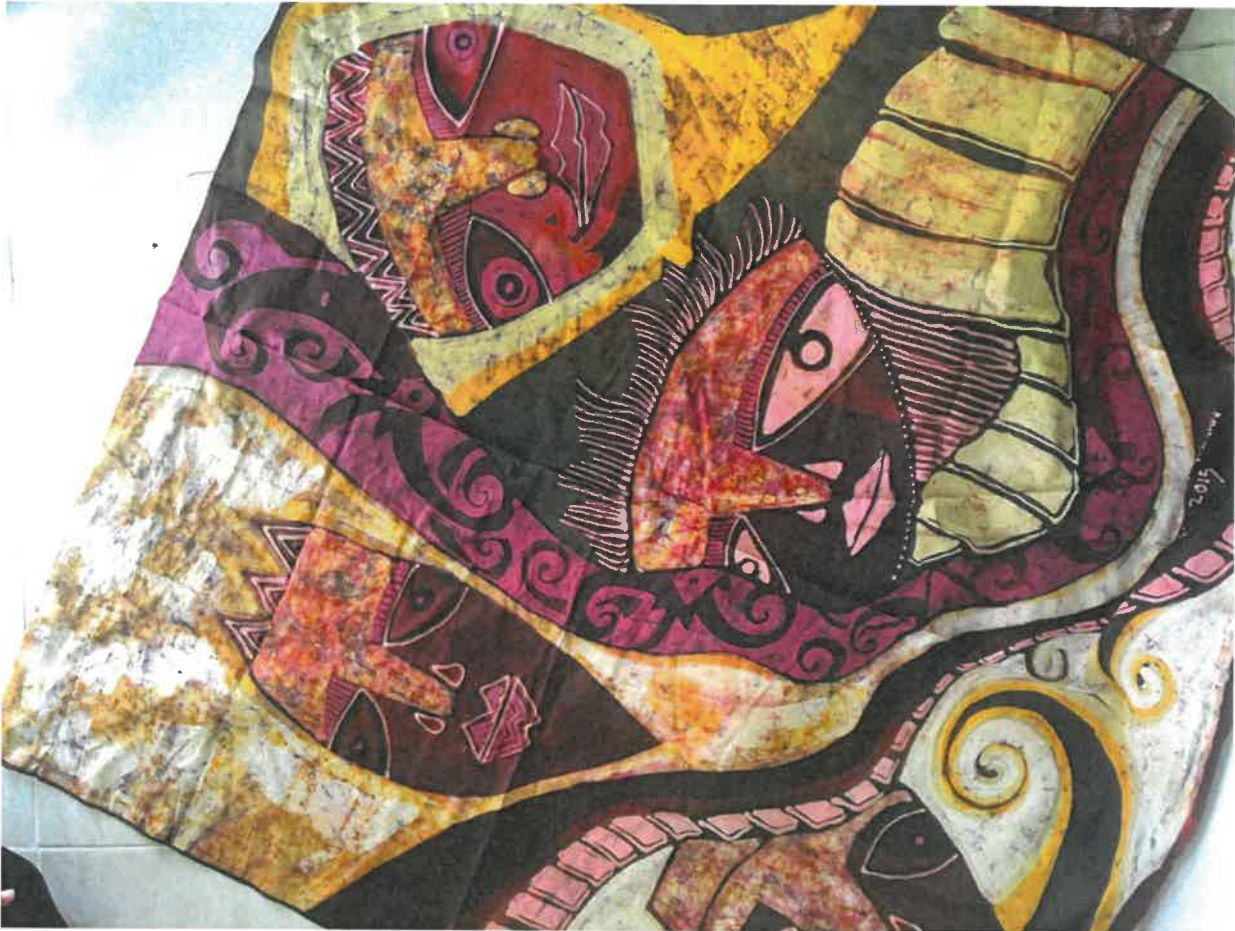
Gambar 6: Motif batik bertemakan wau bulan

LAMPIRAN 7

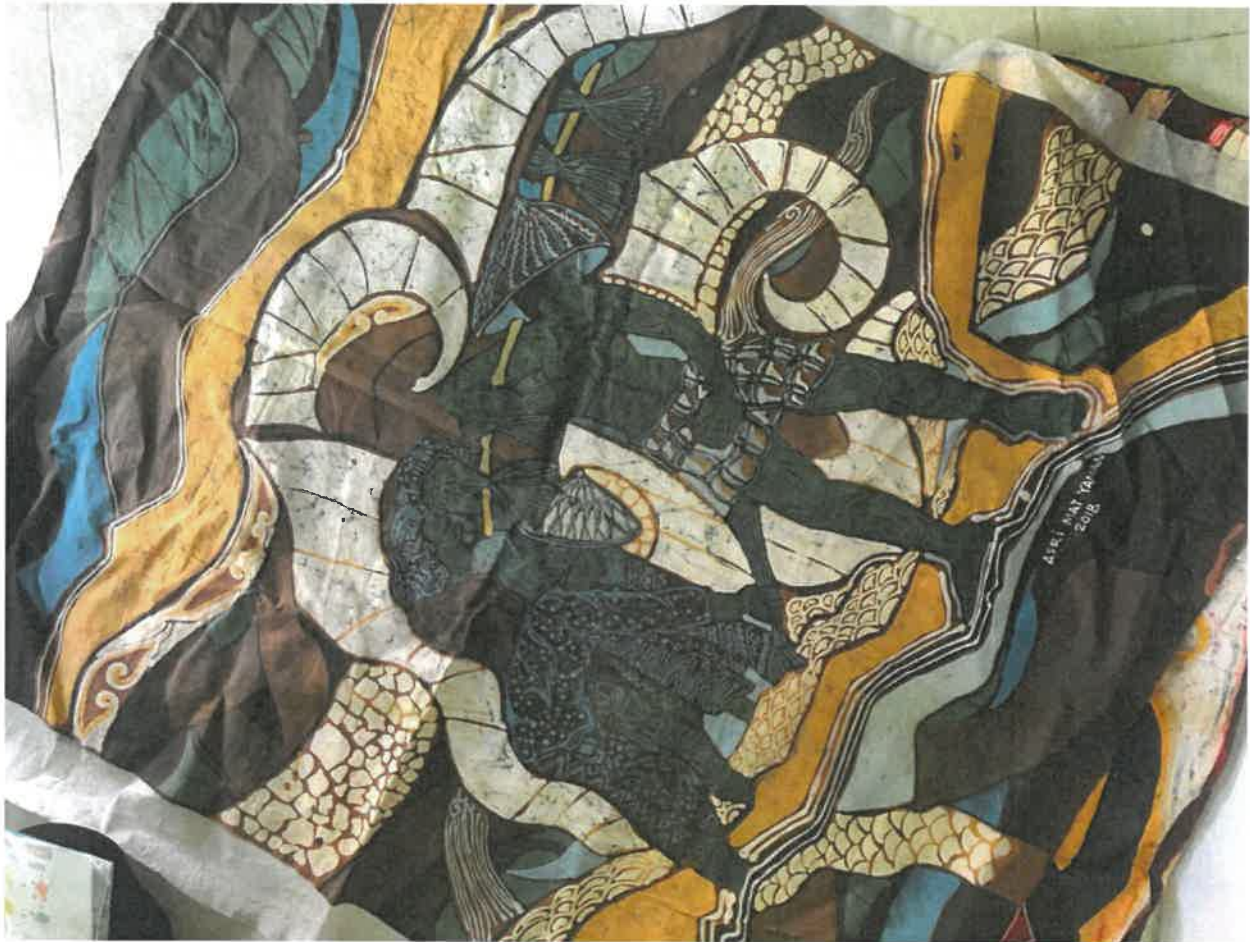
Gambar 7: Corak motif batik yang bertemakan zaman dahulu kala

LAMPIRAN 8

Gambar 8: Antara corak batik yang rumit dihasilkan

LAMPIRAN 9

Gambar 9: Antara corak batik yang rumit dihasilkan

LAMPIRAN 10

Gambar 10: Antara corak batik yang rumit dihasilkan

LAMPIRAN 11

Gambar 11: Semutar batik yang siap dihasilkan untuk dijual

INDEKS

A

Apa . 3,5,6,7,10,11,12,13,14,18,21,32,33

Anak . 3,4,6,12,32,38

Adik . 4,12,37

Ayah . 11

B

Batik. 2,3,5,7,8,9,16,18,19,20,21,22,23, 24,25,26,29,30,31,32,33,34,36, 37,38,39,40,41,42

Bagitahu . 24,25

Buah cupu . 24,25

Broket . 26

C

Cuba . 5,18,38

Cuma . 3,5,6,11,12,13,17,19,20,24,25,26,30,33,36,39,40,41

Corak . 26,27,28,31

Cikgu . 13,23,37

D

Diri . 17,27

Dulu . 3,4,5,7,8,9,12,13,14,15,17,18,23,25,26,28,29,32,33,38,40

E

Elok . 14,30

F

Fesyen . 40

G

Gaji . 17

H

Hingga . 21

I

Industri . 26,40

Islam . 41

Indonesia . 8,17,18,28,38

J

Jawatan . 11

K

Kraf . 38,39

Kota Bharu . 2, 25,37

Kampung . 2,5,9,14,16,20,39

Kadok . 2

M

Mana . 5,9,13,21,22,23,24,26,31,34,36,37,39,40,41

Minat . 6,14,17,19,22,28,39,40

Masa . 5,11,13,18,19,22,23,24,32,34

Masalah . 7,11,12,15,26

N

Negara . 36,38,40

P

Pasir Mas . 4,8,9

Pelukis . 6

Pengakap . 10,11

Pendidikan . 8,11

R

Rasa . 3,8,10,14,17,22,24,26,28,32,35,39

Rumah . 2,9,30

S

Sekolah . 4,5,8,9,10,11,12,13,14,17,22,37

Semerak . 8,9

Seni . 17,20,21,22,32,37,38

T

Tahun . 2,8,16,18,21,36

Tekap . 22,23

Tembikar . 22

U

Umur . 4

Untuk . 14,21,22,25,26,27,29,30,31,32,33,34,39,40,41
